

సప్తమ కిరణము

‘ఓం’ కారస్వరూప వివరణము

సర్వోపనిషత్తుల సమగ్రసమాహార సారాంశము నిక్షిప్తమైయున్న

బ్రహ్మప్రణవము

ఉపనిషత్ అను శబ్దము ఉప,ని, అను ఉపసర్గలతోగూడిన షదల్ అను ధాతువునుండి ఆవిర్భవించినది. “షదల్” ”విశరణ గత్యవసాదనేషు” అని మూడర్థములు. 1. శిథిలమగుట, 2. పొందుట, 3. నాశము అని అర్థము. “ఉపనిషదితి బ్రహ్మవిద్యా, తచ్చీలినాం, కర్మ, జన్మమరణాది నిశాతనాత్ ఉపనిషత్” ఉపనిషత్ అనునది బ్రహ్మవిద్య, తత్సంబంధమైన స్వభావముగల వారియొక్క కర్మ జన్మ, మరణాదులను శిథిలమొనర్చునది కనుక ఉపనిషత్.

“య ఇమాం బ్రహ్మవిద్యా ముపయంతి ఆత్మభావేన శ్రద్ధా భక్తి పుర స్సరాస్సంతః తేషాం గర్భ జన్మ జరారోగాద్య నర్థపూగంనిశాయ తీత్యుపనిషత్” ఎవరు బ్రహ్మవిద్యను దైవభావముచే శ్రద్ధాభక్తులతో గూడుకొన్నవారగుచు సేవింతురో వారియొక్క గర్భజన్మ జరారోగాది అనర్థ సమూహమును నశింప చేయునది గనుక ఉపనిషత్.

“బ్రహ్మగమయ తీత్యుపనిషత్” బ్రహ్మమును పొందించునది కనుక ఉపనిషత్ ॥

“అవిద్యాం సంసార కారణాం చ అత్యంత మవసాదయతి, వినాశయ తీత్యుపనిషత్॥” సంసార కారణమైన అవిద్యను సమూలముగా నాశన మొనర్చునది గనుక ఉపనిషద్ ॥

“ఉపనిషణ్ణం అస్యాం పరంశ్రేయ ఇత్యుపనిషత్” దీనియందు మోక్షము సమీపమునందున్నది. గనుక ఉపనిషత్ ॥

నాలుగు వేదములయందు 1180 ఉపనిషత్తులున్నవి. అందున 108 ముఖ్యమనియు వాటిలో 12 అతి ముఖ్యమైనవనియు, వాటియందు 10 ముఖ్యాతి ముఖ్యమనియు, అందునగూడా మాండూక్యోపనిషత్ అత్యంత ముఖ్యమైనదనియు మహర్షులు నిర్ణయించిరి.

“మాండూక్యమేకమేవాలం” మాండూక్యోపనిషత్తోకటేచాలు, ఆలసులు, మందబుద్ధులు, అల్పతరాయువులు, దేవగురు కార్యంబులగు మంచి పను లెవ్వియు చేయనేరనివారు, అసూయ, రాగద్వేష, విషపూరిత స్వార్థపర హృదయులగు కలియుగమానవులని” భాగవతమున దెలిపినట్లుగా నేటి మానవులు ఈ ఒక్క మాండూక్యోపనిషత్తునైనను శ్రద్ధాభక్తులతో గురు ముఖమున నెరిగి ధన్యులగుదురు గాక యని మన భారతీయ మహర్షులు ప్రబోధించియున్నారు.

మంత్ర :- “ఓ మిత్యేతదక్షర మిదగ్ం సర్వం తస్యోపవ్యాఖ్యానం యద్ భూతం భవద్భవిష్యదితి, సర్వమోంకార, మేవ యచ్ఛాన్యత్రికాలా తీతం తదప్యోంకార ఏవ”.

తా॥ ఈ సమస్త దృశ్యమంతయును ఈ ఓం అనెడు అక్షరమే ఆ ‘ఓం’కారముయొక్క సమీపమును పొందుటకుగాను, అర్థవివరణము చేయబడుచున్నది. గడచిపోయినదియు, జరుగుచున్నదియు, జరుగబోవు

నదియు, అంతయు 'ఓం'కారమే. కాలత్రయముల కతీతమైనట్టిదియు, వేదైనట్టిదియు నేదో అది 'ఓం'కారమే.

మంత్ర :- సర్వగ్ం హ్యేతద్బ్రహ్మయమాత్మా బ్రహ్మ సోఽయమాత్మ చతుష్పాత్ ॥

తా॥ ఈ దృశ్యమంతయు బ్రహ్మము. ఈ ప్రత్యగాత్మ బ్రహ్మము. ఇట్లు దృశ్యమైన ప్రపంచముతోగూడిన శబలబ్రహ్మము. నాలుగు పాదములు గలదిగానున్నది.

భగవద్గీత 8 అధ్యాయము 12, 13 శ్లోకములు.

శ్లో॥ సర్వద్వారాణి సంయమ్య మనోహృది నిరుధ్య చ ।

మూర్ధ్నాధాయాత్మనః ప్రాణమాస్థితో యోగధారణామ్ ॥

శ్లో॥ ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాహరన్మామనుస్మరన్ ।

యః ప్రయాతి త్యజన్ దేహం స యాతి పరమాంగతిమ్ ॥

తా॥ ఎవడు తనయొక్క సర్వేంద్రియ ద్వారములను నియమించి మనస్సును హృదయమునందు నిరోధించి “హృదయమనగా” ఉదానవాయు స్థానమగు కంఠమునుండి పెదవులవరకుగల ప్రదేశమే హృదయమనియు, హృదయాకాశమనియు, హృదయకమలమనియు ఇట్టి హృదయమునందు నిరోధించి మూర్ధమునందు -

మూర్ధమనగా:- ‘ఋతురషాణాం మూర్ధః’ అను పాణిని సూత్రరీతిగా “ఋ” పలుకుచోటు. ఇట్టి మూర్ధమున ‘ఓం’ అనెడు ప్రణవాక్షరముచే శ్రీ గురుదేవుల సిద్ధాంతప్రకారము క్రమముగా నాలుగు వ్యాప్యతులనుదాటి వ్యాహరించుచు, అనగా దాటుచూ పరమాత్మునగు నన్నును సంధానించుచు ప్రయాణము చేయుచున్నాడో అతడు మోక్షమును బొందుచున్నాడు.

ఓంకారవిపరణము

శ్రీ గురుదేవుల సిద్ధాంతమైన స్థానవిచారరీతిగా 'ఓం'కారమునందు 5 విభాగములున్నవి.

ఉత్తరగీతా - చతుర్థాధ్యాయము - 8,9 శ్లోకములు.

శ్లో॥ త్రిస్థానంచ త్రిమాత్రంచ త్రిబ్రహ్మ త్ర్యక్షరం తథా ।

త్రిమాత్ర మార్థమాత్రంచ ప్రణవస్య విశేషతః ॥

శ్లో॥ అష్టాంగం చ చతుష్పాదం త్రిస్థానం పంచదైవతమ్ ।

ఓంకారం యో న జానాతి బ్రాహ్మణోన స బ్రాహ్మణః ॥

తా॥ జలాకాశాగ్ని స్థానములను అకార, ఉకార, మకార, మాత్రలును. బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశులును నమఃశివాయ అను అక్షరములును మూడున్నర మాత్రలకాలం ఉచ్చరింప తగినదియు ప్రణవముయొక్క విశేషాకారమైన అంతర్ముఖవృత్తియును, విశ్వతైజస ప్రాజ్ఞకూటస్థులును, విరాట్, హిరణ్యగర్భ, అవ్యాకృత, పరబ్రహ్మలు అనబడు 8 అంగములును, అవిద్యా, విద్యా, ఆనంద తురీయపాదములును, ఆజ్ఞా సహస్రారశిఖా పశ్చిమ కమలస్థానములును “నమఃశివాయ” అనబడు పంచాక్షరముల కధిదేవతలైన సద్యోజాత, వామదేవ, అఘోర, తత్పురుష, ఈశానముఖాది దేవతలగు బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్ర, పరబ్రహ్మ, పరమాత్మలు అనబడు పంచదేవతలును ఇవి యన్నియు ఓంకారమే అని ఎవడు సద్గురుముఖమున నెరుగడో, అతడు బ్రాహ్మణుడు కాడు. బ్రహ్మజ్ఞానంతు బ్రాహ్మణః అ+ఉ+మ్ ఓం అగును. అ, ఇ, ఉ ఇట్టి కురుచ (హ్రస్వముల) అక్షరమును పలుకుటకు ఎంతకాలముపట్టునో అంతకాలమునకు మాత్ర లేక లఘువు అని పేరు. దీనిలో సగము కాలమునకు

అర్థమాత్ర. “ఓం”నందు అర్థమాత్ర కాలము పొడిగించవలయును. ఓంకారమును మూడున్నర మాత్రల కాలము పలుక వలెనని నియమము.

అకార, ఉకార, మకార, అర్థమాతృక ఈ నాలుగు కలిసి ఓం ॥ లేక ప్రణవము, 5వది ప్రణవాతీతము.

ప్రపంచమునగల స్తోత్రముల నామావళి, సహస్రనామావళిగానీ అష్టోత్తర శతనామావళిగాని, స్త్రీదేవత పరముగానీ, పురుషదేవతపరముగానీ, “ఓం”కారమును ముందునుంచియే, తరువాత నామములు చెప్పుదురు. సర్వనామములు ఈ “ఓం”కారమునందే ఇమిడియున్నవి. “ఓం”కారము యొక్క స్థానవిచార అనుసంధాన ప్రక్రియ సాంకేతిక వివరములు తెలుసుకొందము.

పటము

బ్రహ్మాండ పిండాండ వివరణము

శ్లో॥ కంఠాదథస్తు పిండాండం, ఊర్ధ్వం బ్రహ్మాండమేవ చ ।

బ్రహ్మాండే మధ్యమస్థానే ఆత్మానం సువిచింతయేత్ ॥ (ఉపనిషత్)

తా॥ కంఠము నుండి క్రిందిభాగము పిండాండమనియు, కంఠము నుండి పైభాగము బ్రహ్మాండమనియు బ్రహ్మాండము నందు మధ్యస్థానమున ఆత్మనుగూర్చి లెస్సగా ధ్యానించవలెను.

వివరణము :- ఉమ్మినీటిని మ్రింగినపుడు స్వరపేటికపైకి కొంత దూరము అనగా, కొండనాలుకవద్దకు పోవుచున్నది. మ్రింగిన పిదప దాని యధాస్థానమునకు వచ్చును. ఇట్లు స్వరపేటికపోయిన దూరమెంత యున్నదో ఆ బయలే ఉదానవాయువున్న చోటగు కంఠస్థానము. ఈ కంఠమునకు దిగువ నాభివరకు పిండాండము. పిండమనగా అన్నమునకు పేరు. అన్నము నిల్చుటకును, అన్నరసము తయారగుటకును, స్థానము గనుకను, పిండమనగా తల్లిగర్భములోని శిశువునకు పేరు. పిండమునిల్చి వృద్ధి నొందదగు స్థానము గనుక పిండాండమని, నాభినుండి కంఠమువరకు పేరు. నాభికి దిగువ భాగమునకు అండాండమని పేరు. ఇక్కడ అండము లున్నవి. బీజోత్పత్తికి అండములే ఆధారము. గనుక నాభికి దిగువ భాగమునకు అండాండమని పేరు.

అండాండమనగా కనుగ్రుడ్డు, పిండాండమనగా కనుపాప, పాప యందున్న కళయే బ్రహ్మాండమని నేత్రవిచారమున చెప్పెడు సంప్రదాయము గల వారును కొందరున్నారు. ఇది విషయాంతరము. బ్రహ్మాండమనగా బ్రహ్మవిచారమున కర్తవ్యమైనది. కనుక శిరస్సే బ్రహ్మాండము. బ్రహ్మ విచార మంతయును బ్రహ్మాండమునందే వివరింపవలయును. ఇప్పటి నుండి

బ్రహ్మజ్ఞానమంతయును, బ్రహ్మాండమునందే వివరింపబడును గాన పాఠకులు జాగరూకులై పఠింతురుగాక యని విజ్ఞప్తి.

బ్రహ్మవిద్యావిచారమును బ్రహ్మాండమగు శిరస్సునందే నిరూపించుట యోగ్యము. సద్గురువులు ప్రియశిష్యులకు ఉపనిషద్రహస్యములు బ్రహ్మ ప్రణవ చక్రమునందు 'ఓం'కార రహస్యమును ఈ పంచస్థానములందు వివరింతురు.

'ఓం'కారమునందుగల 5 విభాగములు - వాటి స్థానములు.

(1) అకార	(2) ఉకార	(3) మకార
ఆపోస్థానము	ఆకాశస్థానము	అగ్నిస్థానము
జిహ్వ	శ్రోత్రము	చక్షువు
1	2	3
(4) అర్థమాతృక	(5) ప్రణవాతీతము	
పృథ్వీస్థానము	వాయుస్థానము	
ఘ్రాణము	త్వక్	
4	5	

మొదటి వ్యాహృతి :- బ్రహ్మమునందు - అహంకార తత్త్వము ఈశ్వరుని యందు - బ్రహ్మ జీవునియందు - మనస్సు, 'ఓం'కారమునందు ప్రథమ మాత్ర అకారము, పంచాక్షరియందు 'న' గుణములందు సత్త్వగుణము (తెలుపు) శరీరములందు స్థూలశరీరము పృథ్వీతత్త్వం, పంచకోశములందు విజ్ఞానమయకోశం అవస్థలయందు జాగ్రదవస్థ - జీవనామము. విశ్వుడు (వ్యవహరికుడు, చిదాభాసుడు) సమష్టి స్వరూపంబగు ఈశ్వరునియందు నామము. విరాట్ (వైశ్వానరుడు, వైరాజసుడు) బ్రాహ్మీ స్థితి ననుభవించు వానికి - ఓత - బ్రహ్మపీఠము - సద్యోజాత ముఖము - తూర్పుదిక్కు -

తారకాకృతి - అవిద్యా పాదము - నివృత్తికళ - మణిపూరకచక్రం ఇవి అన్నియు మొదటి వ్యాహృతి బ్రహ్మనిష్ఠయందు వ్యాహరన్ - వ్యావహారికం అనగా - దాటుచు అని అర్థము వీటి వివరణము.

ఆపోస్థానమునందు - మొదటి వ్యాహృతి - 1వ మాత్ర

జీవుని స్థూలశరీరము :- పాంచభౌతికము, బ్రహ్మనిర్మాణము 25 (24) తత్త్వములతో కూడుకొన్నది. ఇది సద్భావ వికారములుగలది. జాయతే అస్తి, వర్ధతే, విపరిణమతే, అపక్షీయతే, వినశ్యతి- పుట్టుట, కొంతకాలముండుట, పెరుగుట, మార్పుజెందుట, క్షీణించుట, నశించుట అనెడి వికారములు గలది. శరీరం=శరీరత ఇతి శరీరః = శిథిలమగునది, కనుక శరీరము. దహ్యత ఇతి దేహః = దహించబడునది కనుక దేహము - మాతృ పితృభుక్తాన్నరస సారభూతంబగు శుక్లశోణితములచే నిర్మాణమైనది. అనాత్మ - ఆత్మ కానిది. అన్న పానీయములచేత వృద్ధి నొంది, ఆయుస్సనెడి అమృతముచే బ్రతుకునది. అన్నపానీయాదులు లోనికిపోవు ద్వారము ఆపోస్థానము. శివలింగముపై నుంచబడిన ధారాపాత్రనుండి నీటిబిందువులు లింగముపై బడునట్లు మూర్ధమునుండి అనగా “ట” పలుకుచోటు, ఆయుష్షనెడి అమృతము. ఒక్కొక్క బిందువే కిర్నాలుకయందు పడుచుండగా ఆ అమృతమును అమృతముగా పానముచేయు వైఖరి తెలియనందున జొల్లగా, ఎంగిలిగా, లాలాజలముగా త్రాగుచున్నాము. వ్యావహారిక, ప్రాతిభాసిక ప్రపంచమున మునిగి సంకల్ప, వికల్పములచేత అమృతము దగ్ధమై, ఎంగిలిగా తయారగుచున్నది. ఈ లాలాజలమును ఉమ్మివేయరాదు. అమృత పరిణామ రూపము పెదవులకు లోపలనున్నది. మంగళము అమృతమే, పెదవులదాటి బయటకు వచ్చినచో అది అమంగళము. పెదవులయందు “అజ్ఞాచక్రమున్నది” అవిద్య మనస్సుండుటచే అపవిత్రము

అసహ్యమునగును. “చక్రవిచారమున, ఆజ్ఞాచక్ర” వివరమును తెలుసుకొందము. “చారెడు నీళ్ళకు భూమెల్ల తడిసెను తెలుసుకోండి” అని బ్రహ్మాంగారి తత్త్వములందున్నది. నోటియందూరెడు నీరంతయు వడిసితిమేని చేరడగును. ఈ జలమును మ్రింగుచూ స్థూలదేహమనెడి భూమిని తవుడుకొనుచు తాపము నడంచుకొనుచున్నాము. ఆయుస్సుముగియగానే అమృతబిందువులు పడనందున నాలుక కరుడుగట్టి ఎన్ని నీళ్ళు త్రాగినను తపన తీరక మృత్యువాతబడును. గనుక ఈ ఆపోస్థానమే స్థూలశరీర, కీలకస్థానమని ఎరుగవలెను. జీవుడు 14 కరణములతో అనగా జ్ఞానేంద్రియములు 5, కర్మేంద్రియములైదు. అంతఃకరణ చతుష్టయము చేరి 14 వీటితో కూడుకొని జాగ్రదవస్థను అనుభవించును. “జ్ఞానేంద్రియ కర్మేంద్రియాంతఃకరణ చతుష్టయాఖ్య చతుర్దశ కరణయుక్తం జాగ్రత్ అని శారీరకోపనిషత్.”

“మన ఆది చతుర్దశ కరణైః, పుష్పలైః, ఆదిత్యాద్రను గృహీతై శబ్దాదీన్ విషయాన్ స్థూలాన్ యదోపలభతే తదాత్మనో జాగరణం” అని సర్వ సారోపనిషత్.

మనస్సు మొదలైన పదునాలుగు సాధనములతో సంపూర్ణమై సూర్యాదధి దేవతల సహాయముచే, జీవునకు శబ్దాది విషయముల పొందిక ఎప్పుడు కలుగుచున్నదో అప్పుడు జాగ్రదవస్థ. అందువలన ఈ జీవునకు విశ్వుడు అను నామము. సత్వగుణము (తెలుపు) దేహాత్మబుద్ధి గలిగి యుండుటచే అవిద్యాపాదమును బ్రహ్మనిర్మాణమగుటచే బ్రహ్మపీఠము నిదియే సూతమహర్షి బ్రహ్మపీఠమునుండి వైఖరీ - వాక్చే నిఖిల పురాణ వ్యాఖ్యానంబొనరించినందున వైఖరీ వాక్కును ఇక్కడే చెప్పవలయును.

“వాజ్మే మనసి ప్రతిష్ఠితాం, మనో మే వాచి ప్రతిష్ఠితాం” అని యున్నందున వాక్కునందు మనస్సు - మనస్సునందు వాక్కును నున్నట్లు

తెలియుచున్నది. జీవునికి సంకల్పసృష్టి సాధనమగు మనస్సు, ఈ స్థానము నందే నిరూపించి యున్నారు.

దృశ్యమాన ప్రపంచమంతయు స్థూలశరీరముగాగల ఈశ్వరుడు జాగ్రదవస్థను పొందినపుడు విరాట్ అనుపేరు సమష్టి మనస్సు బ్రహ్మ, ఈశ్వరునకు జగత్తును సృష్టించు సాధనము బ్రహ్మ బ్రహ్మకు నీ స్థానమే నెరుగవలయును.

ఇక బ్రహ్మమునందు - జీవేశులు అవిద్యా మాయా కల్పితములు గనుక సంకల్ప సృష్టి జగత్ సృష్టి సాధనములైన మనస్సు బ్రహ్మ ఒకటే అయినందున బ్రహ్మమునందు అహంకార తత్త్వంబనబడును. మనస్సు బ్రహ్మ అహంకార తత్త్వము మూడునొకటే. వీటితో, జాగ్రదవస్థను బొందునట్టి బ్రహ్మవేత్తకు ఓత యనెడు నామము. పరమేశ్వర పంచముఖములలో మొదటిదగు సద్యోజాత ముఖము. సద్య, జాతః తక్షణం పుట్టునది. తలంపునకు రాగానే అనుకున్న తక్షణం చూపుపడగానే పుట్టునది. దృష్టిపడగానే సృష్టింప బడున దనియు అర్థము. ఈ ముఖమును తూర్పుదిక్కును 'ఓంకారమునందు ఆ కారమును పంచాక్షరీయందు 'న' తారకాకృతి'యను, నివృత్తి కళయును, మణిపూరక చక్రమును, మణ్యత ఇతి మణిః, మణిశబ్దే, శబ్దించునది గనుక మణి. పూరకము = ప్రవాహము, శబ్దప్రవాహమునకు మణిపూరకమని పేరు. చక్రవిచారమునందు పూర్ణముగా తెలుసుకొందము. శుద్ధాంతఃకరణం బగు బుద్ధి ఆపోస్థానమునందుండియే బోధించును. గనుక విజ్ఞానమయ కోశమును పృథ్వీతత్త్వం మట్టితోపుట్టి మట్టిలో పెరిగి మట్టిలో గలియునది స్థూలము. అన్నముయొక్క మౌలిక స్వరూపము మట్టి. స్థూలమునందే పృథ్వీతత్త్వమును గ్రహింపవలయును. వీటినన్నింటిని ఈ స్థానముననే నిరూపించి యున్నారు. ఇవి అన్నియు కలిసి ఒక వ్యావృత్తి. సోఽహంభావ సుత్రంబగు బ్రహ్మనిష్ఠయందు అంతర్ముఖవృత్తి ప్రయాణముచే

ఆత్మానుసంధాన మొనర్చుచు ఒక్కొక్క వ్యాహృతిని వ్యాహరించుచూ అనగా దాటుచు పరమాత్మను పొందినచో పరమోత్పత్తిష్టంబగు కైవల్య స్థానమును బొంది బ్రహ్మమే తానగుచున్నాడు.

అ కారము - న - స్థూలశరీరము. జాగ్రదవస్థ - విశ్వుడు - విరాట్ - ఓత - బ్రహ్మపీఠం - నేనుకాదు - దేవుడుగాదు నేతినేతీతి - వాక్యానుసంధానము న+ఇది = నేతి ఇతి, ఇది = న = కాదు ఇదికాదు, ఇదికాదు “ఓం కారమునందలి 2వ వ్యాహృతి. 2వ మాత్ర, ఆకాశ స్థానమునందు (శోత్రము).

జీవునియందలి 2వ శరీరము సూక్ష్మశరీరము. ఇది పందొమ్మిది తత్త్వములచే విష్ణువు వలన నిర్మింపబడి స్థూలశరీరపోషణకై నొసంగబడినది. జ్ఞానకర్మేంద్రియములు పంచప్రాణవాయువుల అంతఃకరణ చతుష్టయము లతో పందొమ్మిది తత్త్వములు. ఇది కంటికి గోచరించునది గాదు. సూక్ష్మ ప్రజ్ఞచే తెలియనగును. దీనికి లింగశరీరంబని మరియొక నామముగలదు. కొన్ని గ్రంథములలో 17 తత్త్వములనియు, 16, 12, 11, 6, 2, 1 తత్త్వములు గలది సూక్ష్మశరీరమని యున్నది. సందర్భోచితముగా సమన్వయము చేసుకొనవలయును.

17 తత్త్వములన్నపుడు జ్ఞాన, కర్మేంద్రియ, పంచప్రాణములు మనస్సు బుద్ధి.

16 అన్నపుడు జ్ఞాన కర్మేంద్రియ పంచప్రాణములు ఒకటైన అంతః కరణము (లేక) మనస్సు.

12 జ్ఞాన కర్మేంద్రియములు మనస్సు బుద్ధి.

11 జ్ఞాన, కర్మేంద్రియములు మనస్సు.

6కారణములైన జ్ఞానేంద్రియములందే కార్యములైన కర్మేంద్రియము లిమిడి యుండుటచే కారణమునందే కార్యమును గర్భితములై యుండటచే జ్ఞానేంద్రియములు ఐదును మనస్సు కలిసి ఆరు తత్త్వములు. విస్తర లక్షణము నందు వీటివివరణము తెలియనగును.

2 తత్త్వములన్నచో - మనోబుద్ధులు. ఒక్కటే తత్త్వము - అన్న సందర్భమున మనసు ఒక్కటే అని గ్రహింపవలయును.

పంచతన్మాత్రలయందలి సత్త్వగుణ సమష్టిచే ఏర్పడినందున సూక్ష్మ శరీరంబనెడి అంతఃకరణము - ఒకటే అయినను వృత్తిభేదములచే సంకల్పించు నపుడు మనస్సనియు, నిశ్చయించునపుడు బుద్ధియనియు, అభిమానించు నపుడు అహంకారమనియు, గ్రహించి జ్ఞప్తికిదెచ్చుకొనునపుడు చిత్తమని పేర్లతో వ్యవహరింపబడును. మనము జీవించుటకు లేదా మన శరీరమును పోషించుకొనుటకు మన యోగ్యతకు తగినట్లు చక్కగా ఆలోచించి, పరిశీలించి నిశ్చయాత్మక బుద్ధిచే ఉద్యోగముగాని వ్యాపారముగాని, వ్యవసాయముగాని లేక కాయకష్టముగానిచేసి పోషించబడుటచే పోషణకర్తయగు విష్ణువు సూక్ష్మశరీరమునిచ్చెనని పెద్దలు తెలిపిరి. (బుద్ధిబలముగలవారు బుద్ధిమంతులు ప్రపంచమున గౌరవమర్యాదలతో జీవయాత్ర గడుపగలరు. బుద్ధివిహీనులు జీవితమును పాడుజేసుకొందురు.)

ఈ సూక్ష్మశరీరములకు శబ్దములే ఆహారము. ఎట్టి శబ్దముల విందుమో అట్టి సూక్ష్మశరీరమేయగును. అనాత్మయు అనాత్మజ్ఞానము బంధము. బంధములో పడవేయు ప్రాపంచిక శబ్దముల లోకవార్తలనే ఎక్కువగా వినుటచే - పుట్టిలేనివగుటచే సూక్ష్మశరీరము బలహీనమై నిర్వీర్య మగుటచే మానవాతీత కార్యములను అనేక విద్యలను పొందదగిన - శక్తి సామర్థ్యములు గల సూక్ష్మశరీరము బలహీనమై మనోవృథలనెడి వ్యాధులకు గురియై తద్వారా

వృథలనొంది మానవుడు మాధవుడు కాదగినట్టి నరుడు, నారాయణుడుగా తగినట్టి జనుడు జనార్ధనుడు గాదగినట్టి మహాత్ముష్టమైన మానవజన్మను వృథముజేసుకొనుట శోచనీయముగదా!

శ్లో॥ దుర్లభంత్రయమే వైతత్ దైవానుగ్రహేతుకమ్ ।

మనుష్యత్వం, ముముక్షత్వం మహాపురుష సంశ్రయః ॥

(శంకర భగవత్పాదులు శెలవిచ్చియున్నారు.)

ప్రపంచమున కడు దుర్లభములగునవి మూడు కలవు.

1. మానవజన్మ, 2. మోక్షేచ్ఛ, 3. మహాపురుషుల తోటి సాంగత్యం.

సజ్జనసహవాసముచే, సత్పురుషులను, శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠాపరులైన సద్గురువుల వైఖరీవాక్కులచే జాలువారు - పౌష్టికాహారమైన జ్ఞానామృతమును శ్రోత్రపుటాంజలిచే గ్రోలితిమేని సూక్ష్మశరీరము పుష్టిపంతమగును. శబ్దముల వినునట్టిస్థానము శ్రోత్రము గనుక సూక్ష్మశరీరస్థానము. ఆకాశస్థానము సూక్ష్మశరీరమునకు అవస్థ. స్వప్నము.

“అంతఃకరణ చతుష్టయ సంయుక్త స్వప్నః” శారీరకోపనిషత్

మనోబుద్ధి, చిత్తాహంకారములనెడు లోపలి సాధనముల నాల్గింటితో కూడియుండుట స్వప్నము. జీవుడు, స్వప్నమున ఈ నాల్గింటితో కూడుకొని బాహ్యప్రపంచము లేక బాహ్యేంద్రియములగు జ్ఞాన, కర్మేంద్రియముల సంచారము లేక, అంతఃకరణ చతుష్టయము, తమంతటతామే తమవృత్తుల జరుపుకొనుచుండుడచే కార్యములు వ్యత్యస్తముగా నుండును.

“తద్వాసనాసహితైః చతుర్దశకరణైః శబ్దాద్యభావేపి వాసనామయాన్ శబ్దాదీన్స్తాత్కాలికాన్ ప్రతిభాసమానాన్యదోపలభతే తదాస్వప్నం” సర్వసారోపనిషత్.

స్వప్నమున బాహ్యవిషయములగు శబ్దస్పర్శరూప రసగంధములు లేకున్నను జీవుని సంస్కారబలమున ప్రతీతమగు విషయముల ననుభవించు నపుడు స్వప్నమని చెప్పబడును.

ఇందొక విశేషము గమనార్హము. స్వప్నమున చిత్తాహంకార వృత్తులు లేవు.

జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొనునది చిత్తము. చిత్తవృత్తి స్వప్నముననున్నచో తాను శయించిన స్థలము మరచిపోవునా? ఎక్కడోనున్నట్లు తలంచునా? మరణించిన వారినిగూడ బ్రతికినవారితో మాట్లాడినట్లు మాట్లాడునా? లేనివి లభించినట్లు తలంచునా? ఇట్టి విపరీత కార్యములనేకములు జరుగు చుండుటచేత స్వప్నమున చిత్తవృత్తిలేదు.

అహంకారవృత్తియు లేదని తెలియదగును. ఎట్లనగా! గొప్ప ధనికుడు తాను భిక్షమెత్తినట్లును, భిక్షాధికారి రాజైనట్లును, ఆకాశమున విహరించి నట్లును, ఏనుగునెక్కి తిరిగినట్లును, తన శవమును మోసికొనిపోవుట చూచినట్లు కలవచ్చును. గనుక అభిమానవంతమగు అహంకారవృత్తిలేదని తెలియగలరు. వ్యత్యస్త కార్యానుభవము స్వప్నము.

స్వప్నావస్థననుభవించు జీవునకు తైజసుడని పేరు. రజోగుణము ఎరువు. యోగమున మొదటి వ్యాహృతిని దాటితిమేని మలినమైన సూక్ష్మ శరీరము బుద్ధియగును. విద్యాపాదము, విష్ణుపీఠము ఈశ్వరునందు సమష్టి బుద్ధియే విష్ణువు. (జగత్పోషణకర్త) ఈశ్వరుడు స్వప్నావస్థయందున్నపుడు హిరణ్యగర్భుడను పేరు.

ఇక బ్రహ్మమునందు వివరణము :- జీవునందు జీవపోషణకర్త బుద్ధి. ఈశ్వరునందు జగత్పోషణకర్త విష్ణువు. ఈ రెండు ఒకటే గనుక బ్రహ్మము నందు మహత్తత్త్వమగును.

బుద్ధి విష్ణువు మహత్తత్వము నొకటే. వీటితో స్వప్నావస్థను బొందు బ్రహ్మవేత్తకు అనుజ్ఞాతయనెడి నామము. పరమేశ్వర పంచముఖములలో రెండవది, వామదేవముఖము. వామ = ఎడమవైపునకు, దేవి = ప్రకాశించునది. ఎడమవైపునకు ప్రకాశించుముఖము దక్షిణదిక్కు యమలోకము. ప్రకృతి వైపునకు ప్రకాశించునది అర్ధనారీశ్వరుని ఎడమవైపు పార్వతి ప్రకృతి. సూక్ష్మశరీరమునకు దేహేంద్రియ మనోబుద్ధిలే నేననెడి భావన జన్మాంతరముల నుండి కల్గుటచే ప్రకృతివైపునకే బహిర్ముఖవృత్తితో పరాక్ దర్శనమునే చేయుచు బంధమునే పొందుచున్నది. “ఓం”కారమునందు “ఉ”కారమును పంచాక్షరియందు “మః”దండాకృతి 1 దండమువలె. ప్రతిష్ఠాకళ = స్వాధిష్ఠానచక్రము స్వ = తనయొక్క అధిష్ఠానం = రాజ్యం (మనోరాజ్యం) దీని సంపూర్ణ వివరమును చక్రవిచారమున తెలియందగును. (మనోమయ కోశమును) జలతత్వము. జలమెట్లు ప్రవాహరూపమో అట్లే సూక్ష్మశరీరము గూడ సంకల్ప వికల్ప ప్రవాహరూపమగుటచే మధ్యమవాక్ వీటినన్నిటిని ఈ స్థానమునందే నిరూపించియున్నారు. ఇవి అన్నియు నొక వ్యాహృతి 2వ వ్యాహృతి 2వ మాత్ర. బ్రహ్మనిష్ఠయందు కూర్చున్నది మొదలు బ్రహ్మమున లీనమగువరకు చేయు అంతర్ముఖవృత్తి ప్రయాణమునకు కర్మయోగమనియు విలీనమైన తదుపరి స్థితి జ్ఞానయోగమనియు శ్రీ గురుదేవులు శ్రీ స్వారాజ్య భగవద్గీతయందు సిద్ధాంతము చేసియున్నారు.

సోఽహంభావ సూత్రంబగు బ్రహ్మనిష్ఠయందు అంతర్ముఖవృత్తి ప్రయాణముచే ఆత్మానుసంధానమొనర్చుచు ఒక్కొక్క వ్యాహృతినే వ్యాహరించుచూ అనగా దాటుచూ పరమాత్మను పొందినచో పరమశాంతి రూప కైవల్యమును పొంది బ్రహ్మమేతానగునని భగవద్వాక్యము.

నేతి నేతీతి వాక్యానుసంధానము.

“ఉ”కారము. మః సూక్ష్మశరీరము, స్వప్నావస్థ, తైజసుడు, హిరణ్య గర్భుడు అనుజ్ఞాత, విష్ణుపీఠము నేనుకాదు దేవుడుకాదు.

3వ వ్యాహృతి 3వ మాత్ర.

మ్ :- మకారపొల్లు సుషుప్త్యవస్థ - కారణశరీరము - తమోగుణము - నలుపు. అగ్ని - అగ్నిస్థానము - ప్రాజ్ఞుడు - అవ్యాకృతుడు - అనుజ్ఞాకరసుడు - అఘోరముఖము - అవిద్య - అనాహత, శిఖాచక్రద్వయము - ఆనందమయకోశము - పశ్యంతివాక్ - అవ్యక్త తత్త్వము - మూడవ వ్యాహరింపు నేను కాదు దేవుడు కాదు.

పై విషయములన్నియు చక్కగ అర్థము చేసుకొన్నచో మకారమును దాటినవారగుదుము.

1. సుషుప్త్యవస్థ :- మనము సామాన్యముగా నిదురించు దశను సుషుప్తి అని అందురు. కాని “నిద్రాతత్వ మ జానతః” అని యుండుటచే యదార్థము తెలియని మానసిక స్థితియే నిద్ర, “అభావప్రత్యయాలంబనా వృత్తిర్నిద్రా” అని పతంజలియొగ శాస్త్రమునందుండుటచే లేని మాయయొక్క ఉనికిని ఆశ్రయించియుండు మనోవృత్తికి నిద్రయనిపేరు.

2. కారణశరీరము :- స్థూలసూక్ష్మములు రెండు కలుగుటకు ఏది హేతువో అదియే కారణశరీరము. మనమందరము దేవునిలో నున్నాము. మనలో దేవుడున్నాడు. ఇంతసమీపాన దేవుడుండికూడా దేవుడంటే ఏమో నేనంటే ఏమో తెలియని స్థితిని కారణశరీరమందురు. దీనికి తోపికలే ఆహారము. తోపికలు మన కంటియందలి సునీలమందేర్పడు రూపములు. సూక్ష్మశరీరముతో అనుకొన్నట్లు దృక్పథమున రూపములు తోచును. రూపములు తోచుటకు కారణము కారణశరీరము. కనుక ఈ శరీరమునకు నోరు కన్నే.

3. తమోగుణము :- అజ్ఞానము, సోమరితనము, నిద్రాశక్తి, తిండిపై ఆసక్తిగల మానసిక లక్షణాలు, దీనిని నలుపురంగుతో పోల్చెదరు.

4. అగ్ని, అగ్నిస్థానము :- అగ్నియొక్క గుణము రూపము. రూపమును మనము కండ్లతో చూచెదము. అందువలన కన్ను అగ్నిస్థానము. “అగ్నేచదః” అని శారీరకోపనిషత్. బ్రహ్మాండము నందగ్ని స్థానము కన్ను. ఇట్లే ఆపో స్థానములో ఋ ఋ ట ఠ డ ధ ణ ర ష అను అక్షరములు పలుకుచోటగు మూర్ధము అగ్నిస్థానము. ఈ స్థానమందు శిఖాచక్రమున్నది. నేత్రము జిడ్డు క్రమ్యనంతవరకు ఈ స్థూలశరీరము మంగళకరము. జిడ్డుకమ్మినచో అది అమంగళకరము. అగ్నిని అవిద్యా దోషము వలన అనాత్మ కార్యములకే వినియోగించు కొనుచున్నాము. కాని దీనిని ఆత్మార్థము వాడుకోవలయును.

5. ప్రాజ్ఞుడు :- గాఢ నిద్రావస్థననుభవించు మనలోని జీవునికి ప్రాజ్ఞుడని పేరు.

6. అవ్యాకృతుడు :- సుషుప్తితోకూడిన సమిప్తి స్వరూపమగు ఈశ్వరునికి అవ్యాకృతుడందురు.

7. అనుజ్ఞాయేకరసుడు :- వ్యప్తి సమిప్తి అనెడి భేదదృష్టిలేని బ్రహ్మమును పొందినవాడు అనుజ్ఞాయేకరసుడందురు.

8. అఘోరముఖము :- ఈశ్వరుని మూడవ ముఖము, జీవునిలో అవిద్య లయమైనచో తాను స్వయముగా బ్రహ్మమే. ఇట్లు బ్రహ్మమై యుండియు తన్నుతాను కించిజ్ఞుడనియు, తన్నుతాను న్యూనతపరచు కొనునట్లు చేయు స్థితికి అఘోరముఖమని పేరు.

9. అవిద్య :- అజ్ఞానమనియు, ప్రకృతి అనియూ, అహంకారమనియు దీనికి పేర్లు కలవు. ఇది మనలో మనోచలన రూపములో నున్నది. ఇది జీవస్పృష్టికి హేతువు. అనుకొనుట అనుకొన్నట్లు తోచుట ఇదే జీవస్పృష్టి.

10. అనాహత శిఖాచక్ర ద్వయము :- ప్రాణ వ్యాపారము ఇక్కడ వున్నప్పుడు నిద్ర, ఆలస్యము, సోమరితనము కలుగునో ఆ చక్రమునకు అనాహత చక్రమందురు. దీనిస్థానము కన్ను కన్నే నిద్రకు హృదయము కాబట్టి ఆపోస్థానమున మూర్ధమునందు శిఖాచక్రమున్నది. ఇది జీవుని స్థానము.

11. ఆనందమయ కోశము :- ప్రియ, మోద, ప్రమోద వృత్తులతో కూడి ప్రత్యగాత్మను ఆవరించిన కోశ విశేషము.

12. పశ్యంతిశాక్ :- ఇది కారణ శరీరస్థితము.

13. అవ్యక్త తత్త్వము :- సమష్టి అజ్ఞానమునకు అవ్యక్త తత్త్వమందురు. శుద్ధబ్రహ్మము శబలబ్రహ్మమాయెను. శబలబ్రహ్మమునుండి అవ్యక్త తత్త్వము పుట్టును. జీవేశ్వరుల అవిద్యామాయలకే బ్రహ్మమునందు అవ్యక్త తత్త్వ మందురు. దేవునిని తెలియనీయని శక్తిగల తత్త్వము. అంతర్ముఖ వృత్తితో జీవసృష్టియగు నామరూపములు దాటుటే మకార పొల్లును దాటుట యగును.

జీవుని స్థానము అగ్నిస్థానము. అగ్నిపంచకము జ్ఞానేంద్రియములు జ్ఞానేంద్రియ వ్యవహారము విషయపంచకము. కావున శబ్దాది విషయ పంచకము దాటి బ్రహ్మకారవృత్తి కలిగించుకొను చుండుటే కారణశరీరమును దాటుట యగును. నామరూపములు తోచక నిస్సంకల్పవృత్తి కలిగినచో అవిద్యను దాటినవారగుదుము.

4వ వ్యాహృతి 4వమాత్ర

4. అర్థమాతృక :- తురీయావస్థ, మహాకారణశరీరము, శుద్ధ సత్త్వగుణము, వాయువు - పృథ్వీస్థానము కూటస్థుడు - పరబ్రహ్మ

అవికల్బుడు. తత్పురుషముఖం విద్య - మూలాధార, పశ్చిమ చక్రద్వయము, అన్నమయకోశము, పరావాక్, శబలబ్రహ్మము నాల్గవవ్యాహరింపు నేనుకాదు దేవుడుకాదు. పై విషయములన్నియు అర్థము చేసికొన్నచో అర్థమాత్మకను దాటిన వారమగుదుము.

1. తురీయము :- దేవుని ధ్యానము చేయుదశ. దీనియందు దృశ్యము ద్రష్ట యుండును. కాని దృశ్యము ద్రష్టయందు లీనమగుచుండును. తురీయము పూర్తియగునప్పటికి ద్రష్టమాత్రమే యుండును. మనస్సును బాహ్య అంతర విషయాదులలో పోనివ్వకుండా దేవునియందే నిలుపుకొను చుండుటయే ధ్యానము.

2. మహాకారణ శరీరము :- పూజకు కారణమైన శరీరమును మహా కారణ శరీరమని పిలుతురు. దీనిని తెలివియనియు, ఎఱుక అనియు చిత్తము అనియు వ్యవహరింతురు. దీని స్థూలరూపము శ్వాస లేదా ఊపిరి, హంసయొక్క సూక్ష్మరూపము ఇతైలివియే. ఇది దేవుని ప్రతిబింబమే కాని దేవుడుకాదు. దానివలెనే ఉండి అది కానిదానిని అభాసయందురు. కనుక అయ్యెఱుక దేవునివలెనే వుండి దేవుడు కానందున దీనిని చిదాభాసయని పిలుతురు. జాగ్రదవస్థయందు ఇదే దేవుడా ఏమి అన్నట్లు ఉండును. కాని తెలివికూడ యోగనిద్రయందు లీనమగును. కనుక ఇది దేవుడు కాదు.

3. శుద్ధ సత్త్వగుణము :- దేవుని దేహముగా శుద్ధ సత్త్వగుణమును వర్ణింతురు. ప్రతి అవస్థయందు ఒక గుణము ఎక్కువగా యుండి మరి రెండు గుణములు అణగియుండును. జాగ్రదవస్థయందు సత్త్వగుణము స్వప్నావస్థయందు రజోగుణము సుషుప్తావస్థయందు తమోగుణము ఉండును. ఇట్లే తురీయమునందుండు గుణమును శుద్ధసత్త్వగుణమందురు. సత్త్వరజస్తమోగుణములు మనుష్యుని బంధించును. శుద్ధసత్త్వగుణము

మనుష్యుని బంధించదు. దీనిని అనగా శుద్ధ సత్వగుణమును యోగమాయ యనియు దైవీసంపద యనియు చెప్పుదురు. ఇదే బ్రహ్మకారవృత్తి లేదా అంతర్ముఖవృత్తి లేదా ఆత్మాకారాకారి తథీవృత్తి. దీనియందు జీవుడు రక్షింపబడును. స్వాస్థ్యమును పొందును. అవిద్యాబంధమును పోగొట్టు కొనును. ఈ గుణము పాపఘ్నీ, అనగా పాపం అనబడు చిత్త చలనమును హరించునది, ఇది చాలా గొప్పది. ఉపాసనల పట్టుగొమ్మ శుద్ధ సత్వగుణమే.

4. వాయువు :- గాలి, నమస్తే వాయుత్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మ అని యుండుటవలన వాయువనగా మూలవిచారము ప్రకారము మహాకారణ శరీరమే. ఇవ్వాయువు ప్రత్యక్షదైవము. దీనిని ఆరాధించినచో మనుష్యుడు దేవుడగును., పంచభూతాలలో వాయువునకుగల గొప్పదనము ఇతర భూతములకు లేదు.

5. పృథ్వీస్థానము :- “పృథివ్యాం ప్రాణమితి” శారీరకోపనిషత్తు, కనుక ప్రాణమే పృథ్వీస్థానము, అగ్నిస్థానము అనగా కంటితోను, ఆకాశ స్థానమనగా చెవితోను ఆపోస్థానమనగా నాలుకతోను చేసిన పాపము పృథ్వీస్థానములోపోవును. ‘ముక్కులోనిగాలి ముక్తికి త్రోవరా’ యని వేమన చెప్పెను. ఈ స్థానము తురీయమునకు చాల ముఖ్యము.

6. కూటస్థుడు :- తురీయమునందుండు జీవుడికి కూటస్థుడని పేరు. కాని ఇక్కడ జీవత్వము తొలగిపోవుచుండును.

7. పరబ్రహ్మ :- తురీయవస్థ. ఈశ్వరుడికి పరబ్రహ్మయని పేరు.

8. అవికల్బుడు :- తురీయవస్థ బ్రహ్మమునుబొందిన వానికి అవికల్బుడని పేరు.

9. తత్పురుష ముఖము :- ఇది ఈశ్వరుని నాలుగవ ముఖము.

అతడే పురుషుడని బోధించు వాక్యమందు కలదు. కనుక తత్పురుష ముఖస్థ బ్రహ్మమునకు నమస్కారము. ఈ ముఖము జీవునికి మేలుచేయును.

10. విద్య :- దేవునిలో లీనమగుదారి. అనగా తురీయము. దేనితో అమృత స్వరూపులగుదుమో అదియే విద్య. గురుసూటి. సద్గతి చదువు శాస్త్రములుకాదు. కాని దైవమార్గము. పెదవికదలని చదువు. మౌనవ్యాఖ్య.

11. మూలాధార పశ్చిమచక్ర ధ్వయము :- ఎచ్చట హంస సంచారము చేయునపుడు పుణ్యబుద్ధి అనగా దేవునిలో లీనము కావలెననెడి బుద్ధి కలుగునో దానిని మూలాధార చక్రమందురు. దేహమును ధరించెడి మూలమగు శ్వాసయు, సూక్ష్మశరీరమును ధరించెడి ఆధారమగు ఎఱుకయు ఎచ్చటనున్నదో అదే మూలాధారచక్రము. అనగా ప్రాణమే దీనిస్థానము. ఇదే వినాయకుని స్థానము. సోఽహంభావమున నుండకపోయినచో చిత్తచలన మెట్టివానికైనను కలుగును. కనుక ఈయనకు విఘ్నేశ్వరుడని పేరు కలిగినది. శ్వాసయనెడి గరికె ఇగ్గణపతికి అర్పించవలెను. కుండలిని అతనికి వాహనము (అనగా ఎలుక) 'హ' - అను అక్షరము పలుకు స్థలములో పశ్చిమ చక్ర మున్నది. ఇక్కడ ఈశ్వరుడున్నాడు. తండ్రికొడుకు లకు బేధములేదు. ఈ రెండు చక్రాలలోను ఉన్నది శబల బ్రహ్మమే. షట్చక్ర, సప్తచక్ర, నవచక్ర, హృదయకమల విచార శీర్షికలలో పూర్ణవ్యాఖ్యానమును తెలియగలరు.

12. అన్నమయకోశము :- అనగా స్థూలశరీరము. అన్నము చేతనే అభివృద్ధియగునది. ఇది దేవుని తన ఆరు వికార దోషాలతో అడ్డగిస్తున్నది. కాని దీనిస్థానము ముక్కులోని శ్వాస, శ్వాస కుండలినిలో లీనమైనచో అన్నమయ కోశమును దాటగలము..

13. పరావాక్ :- మహాకారణ శరీరస్థిత దైవవాక్. ఇది దివ్యవాణి, అంతర్వాణి దీనివలననే గురువులు ప్రకాశింతురు.

14. శబలబ్రహ్మము :- శుద్ధాచ్చబలనుమభూత్ - అని శ్రుతివాక్యము శుద్ధబ్రహ్మము భ్రాంతి జ్ఞానమునకు శబల బ్రహ్మముగా గోచరించును, దీని స్థానము ఘ్రాణము, జీవునిలో శబల బ్రహ్మమని వ్యవహరింప బడుచున్నది.

సారాంశము :- తురీయస్థ కూటస్థ పరబ్రహ్మ శబలబ్రహ్మము నేనుకాదు, దేవుడుకాదని మౌనముగా బ్రహ్మకార వృత్తినికూడ విసర్జించ వలయును, ఇదే నాల్గవ వ్యాహరింపు విద్యను దాటుచుండు దశ తురీయము.

‘ఓం’కారమునందలి 5వ విభాగము

ఇది వ్యాహృతిగాదు - అమాత్ర - స్వతస్సిద్ధంబగు స్థితి - ప్రణవాతీతం - ప్రత్యగాత్మ - పరమాత్మ - బ్రహ్మము - వాయుస్థానం - కైవల్యం - అమాత్ర - ‘య’కారము - గుణాతీతం - తురీయాతీతం - సదాశివపీఠం - ఈశాన ముఖం - బింద్వాకృతి విశుద్ధచక్రము - శాంత్యతితీతకళ - పరమశాంతి - ప్రసాదలింగం - వాయులింగం శ్రీ కాళహస్తి - ప్రాణలింగబక్త - సుజ్ఞాతృహస్తం సుస్పర్శ (బ్రహ్మస్పర్శ ప్రసాదం) వేదాతీతం. సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ - ఆత్మసాక్షాత్కారం అహం బ్రహ్మస్మి బ్రహ్మము - యుగాతీతం - వాగతీతం - తానుతానైయుండు సహజస్థితి.

సమాప్తము

బ్రహ్మప్రణవచక్రమును చూడుము.

ఓం. తత్. సత్.

“ఓం”కారము బ్రహ్మప్రణవ చక్రము

5 విభాగముల వివరణము

అపోస్థానము	ఆకాశస్థానము	అగ్నిస్థానము	పృథ్వీస్థానము	వాయుస్థానము
జిహ్వ	శ్రోత్రము	చక్షువు	ఘ్రాణము	త్వక్
అహంకారత్వము	మహత్త్వము	అవ్యక్తత్వము	శబలబ్రహ్మము	శుద్ధబ్రహ్మము
బ్రహ్మ	విష్ణువు	రుద్రుడు	పరబ్రహ్మ	శుద్ధబ్రహ్మ
మనస్సు	బుద్ధి	అహంకారము	చిత్తము	ప్రత్యగాత్మ
“అ”కారం	“ఉ”కారం	“మ”కారం	అర్థమాత్మక	ప్రణవాతీతం
న	మః	శి	వా	య
సత్వగుణము	రజోగుణము	తమోగుణము	శుద్ధసత్వగుణము	గుణాతీతం
స్థూలము	సూక్ష్మము	కారణము	మహాకారణము	కైవల్యం
అవిద్యాపాదము	విద్యాపాదము	ఆనందపాదము	తురీయపాదము	తురీయాతీతపాదం
జాగ్రత్	స్వప్న	సుషుప్తి	తురీయము	తురీయాతీతం
విశ్వుడు	తైజసుడు	ప్రాజ్ఞుడు	కూటస్థుడు	ప్రత్యగాత్మ
విరాట్	హిరణ్యగర్భ	అవ్యాకృత	పరబ్రహ్మ	పరమాత్మ
ఓత	అనుజ్ఞాత	అనుజ్ఞేకరసుడు	అవికల్పుడు	బ్రహ్మము
బ్రహ్మపీఠము	విష్ణుపీఠము	రుద్రపీఠము	మహేశ్వరపీఠము	సదాశివపీఠము
సద్యోజాతముఖ	వామదేవముఖ	అఘోరముఖ	తత్పురుషముఖ	ఈశానముఖ
తూర్పు	దక్షిణం	పశ్చిమం	ఉత్తరము	ఈశాన్యము
తారకాకృతి	దండాకృతి	కుండలాకృతి	అర్ధచంద్రాకృతి	బింద్వాకృతి
మణిపూరకం	స్వాధిష్ఠానం	అనాహతం	మూలాధారం	విశుద్ధం
నివృత్తికళ	ప్రతిష్ఠాకళ	విద్యాకళ	శాంతికళ	శాంత్యతీతకళ
గురులింగం	జంగమలింగం	శివలింగం	ఆచారలింగం	ప్రసాదలింగం

బోధ శ్రవణము కనుపెట్టుశక్తి నిష్ఠ పరమశాంతి
 జంబుకేశ్వరక్షేత్రం చిదంబరక్షేత్రం తిరువణ్ణామళైక్షేత్రం శివకంచిక్షేత్రం శ్రీకాళహస్తి
 జలలింగం ఆకాశలింగం జ్యోతిర్లింగం భూలింగం వాయులింగం
 జంబుకేశ్వరుడు చిదంబరేశ్వరుడు తిరువణ్ణామళేశ్వరుడు ఏకాంబరేశ్వరుడు శ్రీకాళహస్తిశ్వరుడు
 శరణుడు-భక్తుడు ప్రసాదలింగి-భక్త మహేశ్వరలింగి-భక్త భక్తుడు ప్రాణలింగి-భక్త
 సుబుద్ధిహస్తం సుమనోహస్తం నిరహంకారహస్తం సుచిత్తహస్తం సుజ్ఞాతృహస్తం
 సురసప్రసాదం సుశబ్దప్రసాదం సురూపప్రసాదం సుగంధప్రసాదం సుస్పర్శప్రసాదం
 ఋగ్వేదము యజుర్వేదము సామవేదము అథర్వణవేదము వేదాతీతము
 ఐతరేయోపనిషత్ తైత్తిరీయోపనిషత్ ఛాందోగ్యోపనిషత్ మాండూక్యోపనిషత్ సర్వంఖల్విదం
 ప్రజ్ఞానమానందంబ్రహ్మ అహంబ్రహ్మస్మి తత్త్వమసి అయమాత్మాబ్రహ్మ బ్రహ్మ
 సమాప్తిమహావాక్యం అనుభవమహావాక్యం ఉపదేశమహావాక్యం ఆత్మసాక్షాత్కార మహావాక్యం అతీతం

(మనవి ... ఇవన్నీ చివరి పూర్ణలో సెట్ చేయబడతాయి.)

పంచలింగ ప్రతిష్ఠ రహస్యము

బ్రహ్మశ్రీ నరహరి సద్గురు చేసిన పంచలింగార్చన

(1) ఆకాశలింగం :- శ్రోత్రేంద్రియ స్థానం. యాత్రాస్థలం: చిదంబరం చిదంబరేశ్వరుడు ఈ లింగార్చనజేయు భక్తుడు ప్రసాదలింగి సుమనో హస్తముచే పూజింపగా సుశబ్ద ప్రసాదము లభించును.

వివరణము :- బ్రహ్మము ఈశ్వరుడై, ఈశ్వరుడు జీవుడై జీవుడు బుద్ధియై, బుద్ధి మనస్సై, మనస్సు శ్రోత్రేంద్రియమై, శబ్దగ్రహణము చేయుచున్నది. కనుక బ్రహ్మమే అవరోహనక్రియ ద్వారా శ్రోత్రేంద్రియోపహిత చైతన్యమై ఆకాశస్థానమున ప్రకాశించుటచే ఆకాశలింగమయ్యెను.

మనస్సుయొక్క స్థానము ఆకాశస్థానము శ్రోత్రముగాన సుమనో హస్తముచే అర్చించగా సుశబ్ద ప్రసాదము లభించుచున్నది సుశబ్దమనగా మంగళకరమైన ఆకాశవాణియగు శృతి: వేదశబ్దములు దూరశ్రవణ సిద్ధిగలుగును.

(2) వాయులింగం :- త్వగింద్రియం. త్వగింద్రియ కీలకస్థానం ఉదాన వాయుస్థానం కంఠం. యాత్రాస్థలం శ్రీకాళహస్తి. కాళహస్తీశ్వరుడు. ఈ లింగార్చన చేయుభక్తుడు ప్రాణలింగి మూలవిచారరీతిగా ఆకాశమగును. పంచీకరణరీతిగా ఆకాశ అర్ధాంశమే జ్ఞాత. సుజ్ఞాత హస్తముచే అర్చించగా సుస్పర్శ ప్రసాదము లభించును. సుస్పర్శ అనగా బ్రహ్మస్పర్శ. బ్రహ్మస్పర్శచే జ్ఞాత జీవుడే. బ్రహ్మమేయగుచున్నాడు. ఇట్టి మహోన్నత ప్రసాదము లభించుచున్నది. ఈ ప్రాణలింగ భక్తునికి బ్రహ్మమే. అవరోహణ క్రమమున త్వగింద్రియోపహిత చైతన్యంబై స్పర్శనెరుంగుచున్నది. సహజకుంభక ఉదానవాయుస్థానంబగు కైవల్యంబను సుస్పర్శ ప్రసాదము లభించును సుజ్ఞాతహస్త లింగార్చకునకు.

(3) జ్యోతిర్లింగం :- అగ్నిస్థానం - నేత్రం - యాత్రాస్థలం - తిరువణ్ణమలై - తిరువణ్ణమళేశ్వరుడు. అహంకార స్థానం - అగ్ని స్థానంబగు నేత్రం ఈ లింగార్చకుడు మహేశ్వరలింగి ఈతడు. నిరహంకార హస్తమున అర్పించినచో సురూప ప్రసాదమును బొందును. సురూపంబనగా స్వస్వరూపంబగు బ్రహ్మము సుదర్శనం అగ్నికి గుణము - రూపం. రూపమును గ్రహించునది నేత్రం. బహిర్ముఖవృత్తితో అనాత్మదృశ్యమును నిరసించి ఆత్మాకారాకారిత ధీవృత్తియనందగు అంతర్ముఖ వృత్తితో నిరహంకార వృత్తితో నారాధించినచో సురూప ప్రసాదమగు మోక్షమును పొందును.

(4) జలలింగం :- రసనేంద్రియం - జిహ్వ - యాత్రాస్థలము జంబుకేశ్వరం (తిరుచ్చి) జంబుకేశ్వరుడు ఈ లింగార్చకుడు శరణలింగి. జిహ్వగ్రస్థానమున బుద్ధియున్నది. సహస్రారము మణిపూరకములు గలవు. శుద్ధసాత్విక ప్రకృతియగు అంతర్ముఖవృత్తితో, సుబుద్ధిహస్తమున ఆరాధించి నచో సురస ప్రసాదమును పొందును. సురసమనగా అమృత రసపానము గావించుటచే స్థూల సూక్ష్మశరీరము లారోగ్యవంతమగును. జీవన్ముక్తుడగును.

(5) పృథ్విలింగం లేక భూలింగం :- పృథ్విస్థానంబగు పూణేంద్రియ స్థానము (ముక్కు) యాత్రాస్థలం - శివకంచి ఏకాంబరేశ్వరుడు ఈ లింగార్చకుడు భక్తుడు, భక్తలింగి. చిత్తముయొక్క స్థానము పూణేంద్రియ స్థానం. ఈ భక్తుడు సుచిత్త హస్తముచే స్వస్వరూపాను సంధానంబగు భక్తిచే ఆరాధించినచో సుగంధ ప్రసాదమును పొందుచున్నాడు. సుగంధ మనగా అద్వైత సిద్ధిరూప సంస్కారంబగు వాసనచే ప్రత్యగాత్మ పరమాత్మల ఏకత్వ స్వరూపంబగు బ్రహ్మమే తానై జీవన్ముక్తుడగును.

ఈ విధమైన నిజలింగముల తనలో తెలిసికొని ప్రతిష్ఠించుకొని నిత్య పూజానుష్ఠానపరుడై (సోఽహంభావపూజ)న వాడే లింగాయితుడు.

కట్టుకున్న లింగములూడిపోవును, లేదా జారిపోవును. పై లింగములు నిత్యములై తొలగించ వీలుగానివి.

(6) మహాలింగం :- అన్ని లింగముల సమాహారము కైవల్యస్థానస్థిత మహాలింగమును మనోముఖమునందు సుజ్ఞాత హస్తముచే తృప్తియను ప్రసాదముననుభవించువాడే ఐక్యుడు.

ఆదిశంకరులు ఈ ఆఱులింగములకు సాంకేతికముగా షణ్మత స్థాపనము గావించినారు.

1. శైవము :- శివలింగం అగ్నిస్థానము.
2. శాక్తేయము :- జంగమలింగము ఆకాశస్థానము.
3. వైష్ణవము :- గురులింగం ఆపోస్థానము.
4. గాణాపత్యం :- ఆచారలింగము పృథ్వీస్థానము.
5. సౌరము :- మహాలింగం కేవలస్వరూపము.
6. నారసింహం :- కాపాలిక ప్రసాదలింగము వాయుస్థానము.

పీఠచైత్రుల పంచలింగముల రహస్యార్థము

గురులింగ - జంగమలింగ - శివలింగ - ఆచారలింగ - ప్రసాదలింగ

(1) ఆపోస్థాన స్థిత జలలింగమే (గురులింగము)

పూర్వరూపమున గురుడు తాననుభవించిన బ్రహ్మనుభవమును పరా, పశ్యంతి, మధ్యమ, వైఖరీ వాక్కులచే ఉత్తర రూపమున శిష్యులకు అయ్యనుభవమును కలిగించునట్టి వైఖరీవాక్యే బ్రహ్మబోధనుగావించు శక్తియే గురులింగము.

స్థూలశరీర కీలకస్థానం - ఆపోస్థానం - నోరు బ్రహ్మపీఠం సూత మహర్షి - వైఖరీవాక్.

(2) ఆకాశస్థాన స్థిత ఆకాశలింగం (జంగమలింగము)

సూక్ష్మశరీరంబగు మనస్సు బ్రహ్మబోధను శ్రద్ధగా శ్రవణము చేయుశక్తి విష్ణుపీఠం మధ్యమవాక్. శౌనకమహాముని (శ్రవణ గురుడు) మహా శ్రవసుడు.

(3) అగ్నిస్థానస్థిత జ్యోతిర్లింగమే (శివలింగం)

కారణ శరీరస్థిత అహంకారము. బోధను శ్రవణముగావించి పశ్యంతీ వాక్చే కనిపెట్టుశక్తి (రుద్రపీఠం) అగ్నిస్థానం - పశ్యంతీవాక్ పరీక్షి న్మహారాజు.

(4) పృథ్వీస్థానస్థిత భూలింగమే (ఆచారలింగము)

మహాకారణమున ఏకాగ్రమైన చిత్తమున పరావాక్ ఆచారంబగు

అనుష్ఠానము బ్రహ్మనిష్ఠను ఆచరించుశక్తి శుకయోగి “ప్రతినిమేషంబు పరబ్రహ్మము వీక్షించి” పద్యము భాగవతము (పరబ్రహ్మపీఠము)

(5) వాయుసానస్థిత వాయులింగమే (ప్రసాదలింగము)

కైవల్యస్థానము వాగతీతము, పరమశాంతిరూప మోక్షం. నిర్వికల్ప సమాధిస్థిత శమీక మహాముని - కంఠము - సహజకుంభక ఉదానము సదాశివపీఠము.

మహాశివరాత్రినాడు ఈ పంచలింగార్చనము దర్శనము ఏకకాలమున ఏ పుణ్యాత్ముడైతే చేయగలుగునో ఆతడు కైవల్యపదమును పొందును. బాహ్యక్షేత్రయాత్ర ఒకేరోజు ఏకకాలమున పంచలింగార్చనము, దర్శనము గావించుట సాధ్యముగాదు. “సోఽహం”భావ సూత్రమగు బ్రహ్మనిష్ఠచే సులభంగా దేహోపాధిస్థిత లింగార్చనము దర్శనమును గావించిన మానవుడు ధన్యుడు కాగలడు.

ఇది దేవరహస్యము అనగా మానవుడు ముఖ్యముగా తెలుసుకోదగిన అంశమునకు దేవరహస్యమనిపేరు.

ఓం. తత్. సత్.

ఓటి కుండలోని నీటి చందమున
నహరహంబు నాయు పరుగుచుండు ।
ఆయువేగినంత కాయము పడిపోవు
స్వామి నీతిగీత శాంతిదూత ॥

అద్వైతామృతం

అమృత బిందువులు

మంచిపదార్థంతింటే స్థూలకాయానికి బలం కలిగించినట్లు పరమార్థ వాక్యాలు వింటే భావశరీరానికి లేక సూక్ష్మశరీరానికి బలం కల్గిస్తుంది. బోధలు వింటున్నాం కానీ బాధలు తొలగటంలేదు, శ్లోకాలు చదువుతున్నాం కానీ శోకాలు మాత్రం పోవుటలేదు. ఎక్కడ లోపంవుందో విచారంచేసి ఆ లోపాన్ని సవరించుకొని సాధనసాగిస్తే ప్రగతి ప్రశాంతి కలుగుతుంది. అశాంతి తొలగుతుంది. తన్నుతాను పరిశీలించుకుంటూ పరిరక్షించుకుంటూ భగవదు న్ముఖముగా మార్చుకుంటూ, మలుచుకుంటూ పోవుటే మొదటిసాధన. సిద్ధి నీ స్వరూపమే గదా? కావలసినది త్రికరణశుద్ధి, అఖండ ఆనంద ప్రాప్తికై తీవ్రేచ్ఛ కలుగుటకు ఆనందముయొక్క యదార్థ స్వరూపాన్ని బాగా గుర్తించాలి. బ్రహ్మవేత్తలు మాత్రమే తత్వాన్ని గుర్తిస్తారు. అందుకే శృతికూడ “బ్రహ్మవిత్ బ్రహ్మైవభవతి” అన్నది. వాగాతీతమై ఇంద్రియాతీతమై కేవలము అనుభవైక వేద్యమైన పరతత్వాన్ని ఏమని ఎలా చెప్పగలం. గీతావాణి. “సర్వేంద్రియ గుణాభాసం” సర్వేంద్రియ వివర్జితం అన్నాడు భగవాన్.

“మౌనవ్యాఖ్యా ప్రకటిత పరబ్రహ్మతత్త్వం” అన్నాడు శంకరులు.

బ్రహ్మవిదులు, అనుష్ఠానంద్వారా ఆత్మ దర్శనాన్ని పొంది, ప్రపంచ మంతా పరమాత్మయేనని తెలుసుకొన్నారు. అట్టివారు ఎట్టి పరిస్థితిలోకూడా నిశ్చలంగా నిర్మలంగా యుంటారు. ఆత్మావలోకన దృష్టితో “ఆత్మన్యేవాత్మనా తుష్టః” అన్నట్లు తనలో తానే తృప్తులై ఉంటారు. అట్టి అధిష్ఠాన దృష్టిగల్గిన వారిని దృశ్యం, నామరూపాలు బాధించలేవు. సాధనద్వారా స్వరూప సాక్షాత్కారమును పొందుటే అనుష్ఠాన వేదాంతం.

అనుష్ఠానమునకు కావలసిన వివరాలు.

సర్వవిధ ప్రాపంచిక ధ్వంధ్యముల కతీతంగా తన వ్యక్తిత్వాన్ని నిలుపుకొనుటే పవిత్రత. పరమార్థాన్ని స్వయంగా గ్రహించుటకుగానీ ఇతరులకు బోధించుటకు గానీ ముఖ్యంగా కావలసింది చిత్తశుద్ధి, త్రికరణశుద్ధి, “చిత్తశుద్ధిలేని శివపూజ లేలరా” అన్నాడు వేమన. పవిత్ర హృదయులకే ఆత్మసాక్షాత్కారము సుసాధ్యం. అపవిత్రులకు అసంభవం, అసాధ్యం. జన్మాంతరముల నుండి మన హృదయములో అపవిత్రభావాలు, అసురగుణాలు, అంతంకావాలంటే ఆత్మజ్ఞానం కలగాలి. అందుకే గీతలో “నహి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్రమిహ విద్యతే” అన్నాడు భగవంతుడు. “జ్ఞానాదేవతు కైవల్యం” అన్నది శ్రుతి. జ్ఞానముతో సమానమైనది, పవిత్రమైనది మరొక్కటి లేదు. ఆ పవిత్రజ్ఞానమే మోక్షమునిచ్చునది అని అర్థము.

నిరంతర సాధనద్వారా మనలోయున్న జ్ఞానాన్ని ప్రజ్వలింపజేయాలి. పవిత్రత సాధించినవారి చెంతకు అపవిత్రభావాలు చేరలేవు. ప్రకాశం పరిశుభ్రమున్న గదిలో పాములు, తేళ్ళు మొదలగు విషజంతువులు చేరలేవు. చీకటి అపరిశుభ్రతయున్న గదిలో విషజంతువులు చేరుతుంటాయి. ఏ హృదయంలో పవిత్ర జ్ఞానముంటుందో అక్కడ కామక్రోధాదులనే విష జంతువులు చేరలేవు. చేరితే కాలిపోతాయి. అందుకే గీతలో “యథైంధాంసి సమిద్ధోగ్నిర్భసాత్ కురుతేఽర్జున జ్ఞానాగ్ని ధగ్ధ కర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా” అన్నాడు భగవంతుడు. ప్రజ్వలిస్తున్న అగ్నిలో కట్టెలు కాలిపోయినట్లుగా జ్ఞానాగ్నిలో సర్వకర్మలు, కాలుష్యాలు కాలిపోతాయి. పవిత్రజ్ఞానాగ్నిలోతప్ప యెదియొక్కటి అపవిత్రత కామనలు కాలవు. బొగ్గుకు నలుపు పోగొట్టాలని సబ్బుతో తోమినా, పాలతో కడిగినాపోదు. అగ్నిలో వేస్తేచాలు అదేపోతుంది అంతే. ఆవిధంగా అజ్ఞానం అంతరించాలంటే ఆత్మజ్ఞానం కావాలి. చీకటి

పోవాలంటే వెలుగేరావాలి. సాధనలో ముందుగా అపవిత్రభావాలను పవిత్ర భావాలతో జయించాలి. పొలంలో కలుపుమొక్కలు పెరికివేసి మంచి మొక్కల నుంచుకొన్నట్లు, పంచదార ఇసుకతో కూడివుండినా చీమలు ఇసుకను విడిచి చెక్కరనే తీసుకున్నట్లు చేటలో ధాన్యము చెరగినపుడు పొట్టునుకొట్టివేసి గట్టిగింజల పెట్టుకున్నట్లు, బియ్యములో చేరిన మట్టి, రాళ్లు మొదలగువాటిని ఏరివేసినట్లుగా, మనలో అనేక జన్మలుగా అంటిపెట్టుకొనియున్న అపవిత్ర భావాలు ఆసురీగుణాలను పెకలించి పారవేసి పవిత్రభావాలను పెంపొందించుకోవాలి. పవిత్రా పవిత్రతల కతీతమైనది పరబ్రహ్మత్వం.

కాలిలోముల్లు గ్రుచ్చుకుంటే వేరే ముల్లుతో ఆ ముల్లును తీసివేసి రెండు ముల్లలను పారేస్తాం. అటులనే ముందు మంచి గుణాలద్వారా చెడుగుణాలను తొలగించుకోవాలి. తర్వాత గుణాతీతం సిద్ధిస్తుంది. అందుకే ముందు గుణత్రయ విభాగమును తెలిపి తర్వాత పురుషోత్తమ ప్రాప్తియోగాన్ని చెప్పినాడు భగవంతుడు. అంటే గుణాతీతుడైనవానికే పురుషోత్తమప్రాప్తియని అర్థం. నిందావందనాలకు అందనివాడే ముకుందుడు. నిందవస్తే క్రుంగి పోరాడు వందనంవస్తే పొంగిపోరాడు. పొంగిపోతే భోగజీవితం, క్రుంగిపోతే రోగజీవితం. మధ్యలోవుంటే యోగజీవితం. “సమత్వం యోగ ముచ్యతే” డోలికలలో ఊగుతుంటే అటు పట్టె ఇటుపట్టె కొట్టుకుంటుంది. పొర్లుతే పొర్లకుండా బిడ్డమధ్యనుంటే హాయిగా ఆనందంగా ఉంటాడు.

అట్టి పురుషోత్తమప్రాప్తి తెలుసుకొనేదేగానీ తెచ్చుకొనేది కాదు. శ్రీ రామతీర్థవాక్యం God is no where దేవుడెక్కడా లేడు అన్నవాక్యాన్ని ఏ మార్పుచెయ్యకుండా అందులోవుండె W అనేఅక్షరాన్ని ముందుచేర్చి చదువుతే (God is now here) దేవుడిక్కడే యున్నాడు అవుతుంది.

ప్రపంచంలో పంచిపెట్టిన పరిచ్ఛిన్నభావాన్ని ఏకోన్ముఖంచేసి

పరమాత్మునిపై పెట్టితే అపరిచ్ఛిన్నమౌతుంది. అలాంటి అపరిచ్ఛిన్న భావాన్ని పొందాలంటే హృదయ పవిత్రత సాధించాలి. భగవత్సాక్షాత్కారానుభూతిని పొందిన పవిత్ర స్వరూపుల హృదయాలలోనుండి వెలువడేపలుకులే విలువైనవి. అట్టి ఉపదేశాలు సూటిగా మానవహృదయాలలో నాటుకొంటాయి. ఎట్టివారినైనా హృదయ పరివర్తనగలిగించి భగవదున్ముఖంగా నడిపించగలరు.

సంవత్సరమంతా ఆ సత్యనారాయణ పూజ: సంవత్సరానికి ఒక్కసారి సత్యనారాయణపూజ ఎన్నోతప్పులుచేస్తూ ఏమి ఎరుగనట్లుంటే “అంతరంగము నందు అపరాధములుజేసి మంచివానివలె మనులుచున్న “ఇతరులెరుగకున్న ఈశ్వరుడెఱుగడా విశ్వదాభిరామ వినురవేమా” అన్నాడు, వేమనయోగి. తెలిసి తప్పుచేయరాదు, తెలియక ఏదైనా తప్పుచేస్తే అలాంటిది తిరిగి చేయకుండా జీవితాన్ని దిద్దుకుంటూ పోతుంటే దేవున్ని చేరేమార్గమౌతుంది. తెలియనిది తెలుసుకుంటూ, తెలిసినది ఆచరిస్తూ పోతుంటే మార్గంసుగమ మవుతుంది. ఎవరు తమ తప్పు సహృదయంతో ఒప్పుకొని చెప్పుకుంటారో వారు గొప్పవారౌతారు. పాత్రలోయున్న అన్నం మనం తినక ఇతరులకు పెట్టక మూసిపెట్టితే పాసిపోతుంది. అట్లే మనలోయుండే లోపదోషాలను మనకై మనమే సంస్కరించుకోగలిగితే మంచిదే. లేకుంటే అనుభవజ్ఞులు చెప్పినట్లు విని ఆచరించైనా ఆ దోషాలను పరిహరించుకోవాలి. ఇది ఉత్తమ పురుషుల లక్షణం.

ఓం. తత్. సత్.

‘శ్రద్ధావాన్ లభతే జ్ఞానం’ భగవద్వాక్యము

శ్రద్ధవల్లనే జ్ఞానం కలుగును. “మత్సరాది గుణంబులయెడ శ్రద్ధ నిలువనేరదు.” అని భారతంగాన పవిత్ర హృదయమునందే శ్రద్ధయనెడి భక్తికలుగగలదని తెలియవలెను. శ్రద్ధలేని మానవులు మానవజన్మ ముఖ్య ప్రయోజనమైన ఆత్మజ్ఞాన లాభాన్ని విస్మరించి సచ్చిదానంద మోక్షస్వరూప ఆత్మస్వరాజ్యానికి దూరులై దుస్తరమైన జననమరణ సంసారచక్రములో పరిభ్రమించి శాంతికి విశ్రాంతికి దూరమై దుఃఖాలపాలగుచున్నారు. అశ్రద్ధ అనే తప్పిదమునకు వారసుభవించు శిక్ష ఇది.

జ్ఞానయుక్తత్వము గల భక్తులు ప్రపంచములో యున్నాభయములేదు. నీటిమీద పడవయున్నచో నిర్భయము. నీరు పడవలో ప్రవేశించినచో మునిగి పోవును. అట్లనే ఆత్మవిశ్వాసాన్ని కాపాడే విశ్వనాథునిపై ఆధారపడి భక్తుడుంటాడు. అట్టి భక్తిజ్ఞాన చైరాగ్యములతోనున్న భక్తుని సుఖదుఃఖాలు చలింపజేయలేవు. సర్వకాల సర్వావస్థలయందు ఆతడు ఎక్కడనున్నను ఆతని చిత్తము భగవత్స్వరూపమైన ఆత్మయందే స్థితమైయుండును. అదియే ఉపాసనము. అదియే ఉపనయనము, ఉపవాసము ఉపవీతం అట్టివారి యోగక్షేమములు తానే వహించుచున్నానని, “యోగక్షేమం వహామ్యహం” అన్నాడు భగవానుడు.

పూర్ణజ్ఞానమును పొంది ముక్తిని పొందపవలయునన్న మానవజన్మ యొక్కటేయని శాస్త్రాలు బోధించుచున్నవి. దేవతలుకూడా మానవ శరీరమును ధరించి అవతరించి శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠులైన గురుకృపను సంపాదించి జీవన్ముక్తులై విదేహముక్తులు గావలసినదేగాని వేరేమార్గమే లేదు.

నీ స్వధర్మమైన ఆత్మధర్మ సత్యమార్గము నిన్నెచ్చటికి తీసుకపోయినను విడువక ఆశాశీలత నలవరచుకొనుము. ఇదియే ఆస్తిక ధర్మజీవనము.

మీరు పాపాత్ములని ఎవరైన అన్నచో తక్షణం ఆ వాక్యాన్ని నిరాకరించుడు. పాపశబ్ద ప్రయోగమును వేదాంతం అంగీకరించదు దాన్ని లోపమని మాత్రము చెపుతుంది. అలాంటి లోపాన్ని తొలగించుకొని సచ్చిదానంద బ్రహ్మముయొక్క స్వరూపాన్ని పొంది ముక్తినిపొందునట్టి ధన్యజీవులు మీరు. అల్పులము, దుర్బులులము, అజ్ఞానులము అనెడి భ్రాంతిని వదలండి. “క్షుద్రం హృదయ దౌర్బల్యం” అన్నాడు భగవంతుడు, ప్రకృతి మీరుకాదు. ప్రకృతి మీకు బానిసయేగాని, ప్రకృతికి మీరు బానిసలు కారాదు. మీరు ముక్తాత్ములు, నిత్యాత్ములు, ధన్యాత్ములు, మీరు బ్రహ్మస్వరూపులు అందులకే “పవిత్రాత్మస్వరూపులారా” యని పెద్దలు సంబోధించు చుండుట ఎఱుగ వలెను.

సర్వదేహూపాదులనెడి క్షేత్రాలలో యుండే ఒకే క్షేత్రజ్ఞుని దర్శించుటయే జ్ఞానం. భిన్నదృష్టి అజ్ఞానము, అభిన్న దృష్టిజ్ఞానము. శవదృష్టి, అజ్ఞానము, బంధము. శివదృష్టి జ్ఞానము, మోక్షము. ద్వైతదృష్టిభయం, అద్వైతదృష్టి అభయం.

లోకము అసత్ జడ దుఃఖస్వరూపము ఈ దేహముకూడా అంతే. పుట్టునపుడే మరణము అనెడి టిక్కెట్టు తీసుకొని యేడుస్తూ వచ్చినాము. మృత్యువు నోటిలోనే యున్నాము. “అత్యంత సన్నిహితో మృత్యుః” అని శాస్త్రం, ఏమరుపాటులో యుండి మరెపుడో చూడవచ్చులే అని తాత్పర్యం పనికిరాదు. మాతృగర్భంలో చేసిన ప్రమాణముల మరువకండి. భౌతిక సుఖాలలో కర్తవ్యాన్ని మఱచినచో మృత్యువు ఎపుడో ఏవేళనో కబళించి వేయును. ఈ శరీరముతోనేయుండి పరమార్థమైన మోక్షాన్ని సాధించాలి.

ఈ మానవజన్మప్రాప్తి అందుకొఱకే విషయభోగాలకే అయితే పశుపక్ష్యాది జన్మములనేకములున్నవి. అందుకే ఉత్తిష్ఠత జాగ్రత అన్నది శ్రుతిమాత. తన్నుతాను ఉద్ధరించుకొనుటకు వాయిదాలు వలదు. ఇప్పుడే ఇక్కడే మోక్షమును పొంది విష్ణు స్వరూపులమగుదుము. అని శంకరవాణి.

“స్వరూపానుసంధానరూపాం స్తుతిం । యః పఠేదాతరాధృక్తి భావా న్మనఃపూః । శృణోతీహవానిత్యముద్భుక్త చిత్తో । భవేద్విష్ణురత్నైవ వేదప్రమాణాత్॥ ఇందుకు వేదమే ప్రమాణము.

ఏ నరుడు ధర్మార్థకామ మోక్షములనెడి చతుర్విధ ఫలపురుషార్థముల పండించి ధన్యతను పొందుటకు సాధనమైన శరీరోపాధిని పొంది సామర్థ్యము కల్గియు దయా దాక్షిణ్యము, పరోపకార పారీణత యనెడి దైవీగుణరహితుడై శాంతిని యశస్సును పొందనివాని జీవితము వృక్షములకంటే తక్కువ. చెట్లు సమాజమునకు నీడను, ఫలములనొసంగుటయేగాక త్యాగశీలముతో తన్ను నటకునట్టి సాధనమైన గొడ్డలికికూడా తానే కర్రయగును. ప్రమిద యందలి వత్తి తాను దహింపబడుచు వెలుగునొసంగును. ఇది త్యాగశీలత. “త్యాగేనైకే అమృతత్వ మనశుః” అని శ్రుతి.

అనర్థదాయకమగు అర్థకామములనే తీవ్రముగా ఆకాంక్షించువారికి అనేక విధములైన రోగాది ఉపద్రవములేగాక వివిధరకములైన కష్టపరంపర లను, మిత్రులు శత్రులగుటయు చివరికి తన గర్భసంతానమే గాక, భార్యా, బంధువులు సహితము విరోధులై అవస్థలపడునట్టి దీనత్వము ప్రాప్తించి దుఃఖింతురు. సంపదకొఱకున్న తీవ్రప్రయత్నము ఆత్మోన్నతి కొఱకు ప్రయత్నించినచో ధన్యాత్ములమగుదుము. ఇది ఉత్తమ పురుషుల లక్షణము లని అన్నారు పెద్దలు.

ఆడిన మాటలను నిలుపుకొనునట్టివారే నిజమైన మానవత్వము

గలవారు. వారే సత్యభాషణభూషణులు. ఎట్టి పరిస్థితులయందైనను వచన భ్రష్టులు కారాదు. తానాడిన మాటను తప్పికుయుక్తులతో కుతంత్రములతో క్షుద్రాహంకారపూరితులై ఆత్మవంచన చేసుకొనుచూ ప్రవర్తించువారికి సుఖ శాంతులుగానీ, సద్గతులుగానీ లభింపవు. గురుభక్తులైనవారు మాట నిలబెట్టుకొని ఇహమున కీర్తియు, పరమగు ముక్తిని సాధింప యత్నించ వలెను.

అంతరంగమునందు అపరాధములుజేసి

మంచివారివలె మసలుచున్న ।

ఇతరులెఱుగకున్న ఈశ్వరుడెరుగడా

విశ్వదాభిరామ వినురవేమా ॥

మహాభారతమున యక్షప్రశ్నలయందు యమధర్మరాజు యుధిష్ఠరుని “ఈ లోకానికి దిక్కెవరు?” అని ప్రశ్నించగా ధర్మరాజు “ఈలోకానికి దిక్కు సత్పురుషులు” అన్నాడు. ఎంతగంభీరమైన ఉదాత్తమైన సమాధానమొ గమనించాలి.

సత్య స్వరూపమైన పరమాత్మనూ తన్ను సత్యస్వరూపునిగా అనుభవము నందు గురైతింగి సత్యప్రబోధమును చేయునట్టి వారిద్వారా సత్య స్వరూప భగవంతుని తెలిసికొని ధన్యులగుటకు, సత్పురుషులే మార్గదర్శకులు అట్టివారే నిజగురువులు. ఇట్టి సత్పురుషుల సత్ సతీమతల్లుల సత్యవచన శీలమే ఈ లోకానికి ఈరామరక్ష అదియేధర్మము.

‘యతోధర్మ స్తతోజయః’ అనగా ధర్మమెక్కడ యుండునో అక్కడ విజయముండును. “ధర్మోరక్షతి రక్షితః” ధర్మాన్ని రక్షిస్తే ఆ ధర్మము మనల రక్షించును.

ఈ పవిత్రవాక్యముల నిత్యజీవనమునందు ఆచరించువారే ధర్మాత్ములు అని ఋషులు శెలవిచ్చియున్నారు.

గాఢమైన నిశ్శబ్దమునందే భగవద్వాణి వినిపించును. “నిశ్శబ్దో బ్రహ్మ ముచ్యతే” శ్రుతి నిశ్శబ్దస్వరూపమే బ్రహ్మమని చెప్పబడును.

“మౌనవ్యాఖ్యా ప్రకటిత పరబ్రహ్మతత్వం” అని శ్రుతి పరమాత్మను గుఱించి తెలుపుభాష. మౌనమే అనగా నిర్వికల్పసమాధియని యోగభాష.

“ఏ నిష్ఠ గురునిష్ఠకు దీటుగాదీ ప్రపంచమునందు ।

మానసము దృఢముఁజేసి మసలవలె మౌనియై నారాయణ ॥

అట్టినిశ్శబ్ద మౌనమందు మనహృదయ గుహాంతరాళమున స్థిరమై యుండు పరమాత్మనుండి అపుడపుడు కల్గు ప్రేరణలు ఆజ్ఞలు వినునట్టి అభ్యాసమును చేయాలి. అట్టి అభ్యాసము దృఢముకాగా భగవదాజ్ఞ ప్రకారము ప్రవర్తించు సామర్థ్యము కలుగును. ఆ అనుభవపూర్వక వ్యవహారము ఉత్తమమగు ఫలమునిచ్చును. మనము వ్యావహారిక జగమున ఏ ఉద్యోగమునందున్నను బాధలేదు. ఆ యుద్యోగములన్నియు భగవదా దేశముగా ఆయన ప్రీతికొఱకే సేవచేయుచున్నామనెడి భావన స్థిరపడినచో ఇహపరముల సాధించువారము కాగలము. ఇదియే విభక్తిలేని నిజభక్తికి ఫలము. అట్టి దివ్యానందాను ఫలమును అనుభవించువారే నిజభక్తులు.

ఇట్టివారే నాకు ప్రియమైన భక్తులు అన్నాడు గీతాచార్యుడు.

ఆత్మరత్నము

అఖండ సచ్చిదానంద పరిపూర్ణ స్వప్రకాశమై మహాజ్వలమై వెలుగుచున్న ఆత్మరత్నమును పాంచభౌతిక స్థూలశరీరమునందు ఉంచుకొనియే అజ్ఞాన భావ దారిద్ర్యమును అనుభవించుచున్నారని తెలుపుటకు పెద్దలు ఈ కథను ఉదహరించియున్నారు.

ఒక పట్టణమున చిదానంద చైతన్య గుప్తయను ధనికుడుండెను. ఆయనకు ఏకైక కూతురు సురద్రుపి బి.వి. చదువుకున్నది. వీణవాయించి చక్కగా గానము చేయగలదు. 20 వత్సరముల ప్రాయమున ఢిల్లీలోగల యమ్.ఏ. చదివి ఉద్యోగము చేయుచున్న ఒక అబ్బాయికి లక్ష రూపాయలు వరదక్షిణ అమ్మాయికి కోరిన ఆభరణములిచ్చి ఘనముగా వివాహము చేయించులాగున నిర్ణయించి 9-8-85తేది ఉదయం 9-15 గంటలకు వివాహము జరుగునట్లు నిశ్చయించి ఆహ్వాన పత్రికలుకూడా బంధు మిత్రాదులకు పంపియుండెను.

ఒక కళ్యాణ మందిరములో వివిధ రకములతో నాలుగురోజులు ముందుగానే రంగు రంగుల విద్యుద్దీపములమర్చిన కళ్యాణవేదిక మెరవనికి హంసవాహనం గల పూలతొట్టి కట్టించి, వివిధరకముల పిండివంటలుకూడా తయారుచేయించి యుండెను. దూరదేశమునుండికూడ బంధుమిత్రాదులు సహితము వచ్చియుండిరి.

8వతేది ఉదయము 10 గంటలకు ఢిల్లీనుండి ఆ యజమాని ఆప్త మిత్రుడు ఫోనుచేసినాడు ఏమని? మీ అమ్మాయికి నిశ్చయించిన వరుడు 2 లక్షలు కట్నము ఇస్తామని ఇతరులు వచ్చుటచే మారు మనువు చేసుకుంటూ యున్నాడు, మూర్ఖులు. ఆప్తుడవుగనుక ఉన్నసంగతి

తెలిపినాను. ఏ మేలునకో మనకిట్లు జరిగినదని తెలిపెను. ఆ గుప్తగారికి ఏమియుతోచక పరమేశ్వరా ఏదిదారి రేపే పెండ్లి. అన్ని సర్వసిద్ధము. నా కూతురు వివాహము నిలిచినది కాకులవంటి లోకులు పలురకములుగా అనుకుంటారుగదా అని లోలోన చింతించుచూ సాయంకాలము 4 గంటలకు ఊరుబయటికి పోయి ఏకాంతమున కూర్చుండి ఏమైనను సరియే ఈ ముహూర్తమునకు నాముద్దులబిడ్డ వివాహము జరిగియే తీరవలయును, నిలుపరాదని హృదయమున దృఢసంకల్పము చేసుకొని తిరిగి యింటికి వస్తాయుండెను. ఆ పట్టణమున ఆరోజు సంత జరుగుచుండెను. సంతలో నుండి రావాలి దారి. సంతలో 25 ఏండ్లు గల ఒక అబ్బాయి 10 విస్తర్లకట్టలు పెట్టుకొని యుండెను. అబ్బాయి చామనఛాయ, అందంగా ప్రసన్నవదనముతో నుండెను. ఆ గుప్తగారు ఆ అబ్బాయినిచూడగానే ఆతని దృఢసంకల్పమునకు అనువుగా ఆత్మలో ఏదో తెలియని ఒక ఆనందానుభూతిగల్గి ఆ అబ్బాయి వద్దకు వచ్చి నాయనా! మీది ఏ గ్రామము, నీకు తల్లిదండ్రులున్నారా! వివాహమైనదా మీ వ్యాపారమేమియని యడుగగా ఆ బాలుడు అయ్యా! నాకు తండ్రితేడు నా బాల్యముననే స్వర్గస్థులైనారు. ముదుసలి తల్లియున్నది. తల్లీ, నేను మాత్రమేయున్నాము. మా గ్రామానికి సమీపమున నొక గుట్టయున్నది. ఆ గుట్టలో విస్తరలకు తగిన ఆకులున్నవి. నేను ఆకులు తెస్తాను. మాతల్లి నేను ఈ విస్తర్లు కుట్టుకొని ఈ సంతలో విక్రయించి ఆ డబ్బుతో మాజీవనము చేయువారము. మావూరు ఇక్కడికి 4మైళ్ళు, బస్సులు లేవు. కానినడకయే, అని చెప్పగా నాయనా! ఈ పదికట్టలకు ఎంత డబ్బు వచ్చును. 50 రూపాయలు వచ్చునండీ, అనగా 50 రూపాయలిచ్చి ఆ విస్తర్లను సంతలోనున్న తనమిత్రుని అంగడిలోనుంచి, బాబూ మీ గ్రామానికి పోదముపద అని ప్రయాణమై సాయంకాలము 5-30 గంటలకు ఊరు చేరుకున్నారు. వారిది పూరిగుడిసె సూర్యచంద్రులు తాండవించెదరు.

కప్పుమీద తాటియాకులు కూడా సరిగాలేవు. అమ్మా మన ఇంటికి పట్టణము షావుకారి ఎవరో నిన్ను చూడాలని వచ్చినారని తల్లికి చెప్పగా ఆతల్లి నొక్కులుపోయిన ఒక సిల్వరు చెంబుతో నీళ్ళుతెచ్చి కాళ్ళు కడుగుకొనుడు అని నీళ్ళ చెంబిచ్చి చింకిచాపను ఇంటిలోపరచి కూర్చుండ నియోగించెను.

ఆ గుప్తగారు తలకు జరీ రుమాల అన్ని వ్రేళ్ళకు ఉంగరాలు, తళతళ మెరియుచున్న సీమకమలాలపోగులు, కోటు దానిమీద జరీపంచ యుండుట చూచి అయ్యా! తాము భాగ్యవంతులుగనున్నారు. ఈ గ్రామానికి ఏమి పనిగా వచ్చినారు అంటూ ఒక మట్టిపాత్రతో చల్లనినీళ్లు ఇస్తూ అడిగెను. ఇంతలో ప్రొద్దుమునగి చీకటి పడుటగాంచి ఆయమ్మ నాయనా! రామక్రిష్ణయ్య ఆ మూల దొంతికుండలోనున్న దీపమురాయి తెచ్చిపెట్టు చీకటి పడుచున్నదనెను, ఆ పిల్లవాడు దీపముతాయని తెచ్చిపెట్టెను. ఆరాయి తళ తళ మెరియుచు ఆ కుటీరమునంతా ప్రకాశింపజేసెను. అది దీపము రాయిగాదు. అది దివ్యమైనమణి. ఆ గుప్తాగారు ఆ మణినిచూచెను ఆతడు రత్నాల వ్యాపారస్తుడగుటచే ఆ మణిని గుర్తించి ఓహో! వీరి పూర్వీకులు రత్నాల వ్యాపారులైయుందురు. వీరికి ఇది రత్నమని తెలియక ఇంతటి దారిద్ర్యాన్ని అనుభవించుచున్నారే ఓహో నాకూతురు అదృష్టమేమి. నా మిత్రుడు ఘోనులో తెలిపినట్లుగా మంచికే మనకిట్లు జరిగినదన్న వాక్యము జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని లోన ఆనందించి అమ్మా! నేనొక కార్యార్థినై వచ్చి యున్నాను. నాకు ఒకే కూతురు. నీకుమారునికిచ్చి రేపే వివాహముచేయ నిశ్చయించినాను. నీవు పెద్దదానివి నీ అనుమతి కొరకు వచ్చినాను. సమ్మతించి ఇప్పుడే నా వెంటరండు రేపు 9-15 గంటలకే లగ్నము తర్వాత తామిద్దరు మన యింటియందే యుండవచ్చును. అని అడుగగా ఆయమ్మ ఆనందసాగరమున ఉప్పొంగి నేత్రముల ఆనందబాష్పములు కారుచుండ నిజమేనా నాయనా! అహో మా చిరంజీవి ఎంత అదృష్టవంతుడో

అనుకుంటూ శుభమస్తు అలాగే నీ యిష్టప్రకారమే కానివ్వండి. కన్నులు తుడుచుకుంటూ ప్రయాణమైనారు. గుప్తగారు అబ్బాయి! ఇంటిలో ఎవ్వరు లేరుగదా ఆ దీపం రాయినీ బ్యాగులోపెట్టుకొని రా నాయనా! ఇక్కడ ఎందుకు అని చెప్పగా ఆ చిన్నవాడట్లే చేతి బ్యాగులో పెట్టుకొని రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు ఇల్లుచేరిరి. బంధుమిత్రాదులనేకులు వచ్చియుండిరి. ఆ రాత్రికే ఎదురుకోళ్ళ కార్యక్రమము చేయించి ఉదయం లగ్నపత్రికలోని సమయానికే మహావైభవముగా వివాహముజరిపించెను. నూత్నదంపతులు ఆనందముగా నుండిరి.

ఒకనెల గడచిన తర్వాత తన అల్లుని వెంటపెట్టుకొని వ్యాపారార్థము బొంబాయినగరానికి ప్రయాణమై అక్కగారి అనుమతిని పొంది బాబూ! రామక్రిష్ణా మీ దగ్గఱయున్న ఆదీపం తాయిని తీసుకొనిరమ్మ అనగా ఎందుకు మామగారూ ఆరాయి అనెను. తీసుకొనిరమ్మనాయనా! అని చెప్పగా ఆ అబ్బాయి తెచ్చి ఇచ్చెను. ఇద్దరు ప్రయాణమై బొంబాయికిపోయి ఒక రత్నాలవ్యాపారియగునొక శేటునకు ఆ దీపరాతిని చూపించగా నాతడు ఒక లక్షరూపాయలు ఇస్తాను అనెను. ఆ మాటలువిని రామక్రిష్ణ ఏమిది మా దీపంరాతికి ఇంతడబ్బు ఇస్తామంటున్నారని ఆశ్చర్యముతో చూచు చుండెను.

ఆ గుప్తగారు మరియొక వ్యాపారికి చూపగా అతడు రెండు లక్షలిస్తాను ఇవ్వండి అని అడిగెను. కానీ వారు ఇవ్వక నా గుప్తగారు అల్లుని వెంటపెట్టుకొని ఇంగ్లాండుదేశానికి పోయి రాజుగారికి చూప రాజుగారు కోటిరూపాయలిస్తాము. ఇది కోహినూరు రత్నమువలెనున్నదని అనగా అల్లుడుగారి ఆశ్చర్యమునకు మేరలేదు. ఆ గుప్తగారు తిరిగి గ్రామానికివచ్చి అల్లుని తల్లితో అక్కగారు మీ ఇంటనుండిన దీపంరాతికి రాజుగారు కోటి

రూపాయలిస్తామన్నారు. అది రాయిగాదు రత్నము. మీ పూర్వులు రత్నాల వ్యాపారస్థులై యుండవచ్చును. గానీ అది రత్నమని తెలియనితనముచే అంతటి దారిద్ర్యమనుభవించుచుండిరి. నీ అనుమతికొరకు వచ్చినాము. నీవు సమ్మతి పడితే రాజుగారికి విక్రయించి ఆ డబ్బుతో మా అల్లునికి వ్యాపారము పెట్టింతును. నాకు అల్లుడైన, కుమారుడైన ఈ అబ్బాయేకదా! మా ఆస్తి అంతయు మన పిల్లలకే కదా! యని ఆమె సమ్మతినిపోయి రాజుగారికి ఇచ్చి కోటిరూపాయలతో గొప్ప ఇండ్రస్ట్రియల్ నిర్మించి అనేకులకు జీవనోపాధి గల్గినట్లు ఆ సంస్థను నడుపుతూ సుఖించిరి.

అమూల్యమగు రత్నమును ఇంటనుంచుకొని బాధపడినట్లు మనము గూడ మనదేహమను గృహమున దివ్యమైన ఆత్మరత్నమునుంచుకొని తెలియనితన మనెడు అజ్ఞానముచే శాంతి విశ్రాంతిలేని దుఃఖమయ జనన మరణ సంసార సాగరమున మునిగి అనంత దుఃఖముల ననుభవించుచున్నా మని ఈ కథావస్తువుద్వారా తెలిసికొంటిమి.

ఆత్మ తత్వజ్ఞానమును గుర్రెఱింగినచో ఇతరులకు కూడా జ్ఞానదానము జేసి ఆనందింపజేసి ఆనందింతుము.

ఓం. తత్. సత్.

లెమ్ము మేల్కొనుము నిన్ను నీవు గుర్రెటుంగుము

ఉపనిషద్వాణి :-

“శృణ్వంతు అమృతస్యపుత్రః ఉత్తిష్ఠత జాగ్రత ప్రాప్యవరాన్నిబోధత”

నాయనా! లెమ్ము నీవు అమృత స్వరూపుడైన ఆత్మవు. నా మాట వినుము. అఖండ సచ్చిదానంద స్వరూపుడని గుర్రెటుంగుము నీ స్వరూపాన్ని మరపింపజేసిన అవిద్యయనెడి నిద్రనుండి మేల్కొనుము అని ఉపనిషన్మాత యెలుగెత్తి గానము చేయుచున్నది.

లోకమున అన్ని ఆశ్రమములకంటే గృహస్థాశ్రమము శ్రేష్ఠమైనది. గృహస్థుడైన తత్త్వజ్ఞుని తన గృహమును ఆశ్రమముగా రూపొందించుకొనును. యోగులకు, భోగులకు, జోగులకు, రోగులకు, సాధువులకు, సన్యాసులకు, బహుజనులకు ఆశ్రయమిచ్చునది గృహస్థాశ్రమము. గృహస్థుడు తాలిమి పవిత్రత అనాసక్తత, ప్రాణప్రదుడై పరోపకారబుద్ధితో దయామయుడై అనన్య భక్తుడై ఆదర్శ జీవితమును గడుపు గృహస్థుని జన్మధన్యము.

చీకటి మన కన్నులకు బాహ్యవస్తువుల కనబడకుండా చేయును. ఆ చీకటి పగలు సూర్యప్రకాశముచేతను రాత్రి దీపప్రకాశము చేతను తొలగిపోవును.

మన హృదయాంతరాళమునందు వెలుగొందు ఆత్మను మనస్సనెడి కంటికి గోచరించకుండా లోచీకటి కప్పివేసినది. ఈ మనస్సనెడి కంటికి అనంతమైన సంకల్ప వికల్పాలతో, అనేక కోర్కెలతో భౌతిక భోగభాగ్యాదుల సమకూర్పుకొని ఇంద్రియముల వెంట బహిర్ముఖ వ్యాపారములతో, చింత లతో, దిగుల్లతో, అవిద్యతో, అజ్ఞానముతో పెంజీకటిగా మారి ఆత్మజ్యోతిని

కనుగొనలేకున్నది. ఆ పెంజీకటిని పోగొట్టుటకు సద్గురు కటాక్ష మవసరము. గురుదేవుడు అనాత్మ జ్ఞానాన్నీ శ్రవణ మనన నిధిధ్యాసముల ద్వారా పోగొట్టి ఆత్మజ్ఞాన జ్యోతిని బ్రహ్మానందస్వరూప జ్యోతిని స్వయం జ్యోతిని పరంజ్యోతి రూప బ్రహ్మమును దర్శింపజేయును. సద్గురు సేవద్వారా నేను పాంచభౌతిక నిర్మాణమైన స్థూల శరీరముగాను బహుజన్మ సంస్కారయుత వాసనామయ సూక్ష్మశరీరముగాదు. ఇంద్రియాదులు ప్రాణవాయువులు నేనుగాదు. నేను నఖశిఖ పర్యంతము దేదివ్యమానముగా ప్రకాశించుచున్న శుద్ధబుద్ధ ముక్త సచ్చిదానందమయమగు ఆత్మనేననెడి స్వప్రకాశముచే పెంజీకటి తొలగి సహజానందులమగుదుము. అట్టి దివ్యజ్ఞానముచే జీవన్ముక్తులమగుదుము.

“తరతి శోకమాత్మవిత్”

ఆత్మయైన తన్ను గురైఠింగినవారు దుఃఖమయ జననమరణ సంసార రూప సాగరమును దాటి తరించగలరని శ్రుతి వాక్యము.

దేహధర్మాలు, జనన మరణములు, ప్రాణధర్మాలు, ఆకలి దప్పికలు, సుఖ దుఃఖాలు, మనోధర్మాలు ఇవి షడూర్ములు, నీవు వీటికి విలక్షణ సాక్షిమాత్ర ద్రష్టనైన ప్రజ్ఞానఘన ప్రత్యగాత్మయై యున్నావని “తత్త్వమసి” సామవేదసారమైన ఉపదేశ మహావాక్యమును లక్ష్యార్థముచే వివరించి బోధించు గురువే, కారణగురుడు. అభయసందేశాన్నిచ్చి సర్వసంశయ రహితునిగా చేయును. సంశయాత్ములకు ఇహపరములు లభింపవు. “సంశయాత్మవినశ్యతి” (గీతావాణి.)

శ్లో॥ నాహం జాతో జన్మ మృత్యు కుతో మే
నాహం ప్రాణో క్షుత్ పిపాసే కుతో మే
నాహం చిత్తం శోక మోహౌ కుతో మే
నాహం కర్త బంధమోక్షౌ కుతో మే ॥

(అని అద్వైత మత స్థాపనాచార్య వాణి.)

“ఎక్కడి జన్మమృత్యువులు నేనొక జాతుడగాక యుండగా
 ఎక్కడి క్షుత్తిపాసలు నేనొక ప్రాణముగాక యుండగా ।
 ఎక్కడి శోకమోహములు నేనొక చిత్తముగాక యుండగా
 ఎక్కడి బంధమోక్షములు నేనొక కర్తనుగాక యుండగా ॥”
 “అహం ప్రత్యగాత్మ శివోఽహం” అన్నారు. (శంకర భగవత్పాదులు.)

ప్రపంచములో దేనికంటే గొప్పది గానీ, అనంత శక్తివంతమైనది గానీ లేదో, దేన్ని తెలుసుకుంటే ఇక రెండవది తెలుసుకోతగినదిలేదో, దేన్ని పొందితే ఇక రెండవది పొందవలసినదిలేదో అదియే ఆత్మ, అది నీ స్వరూపము. ప్రతిజీవియొక్క స్వరూపము అదియే. అది తెలియనంతవరకు మానవ జన్మ నిరర్థకమని మన శాస్త్రాలు ఉపనిషత్తులు ఘోషించుచున్నవి. అందువలన తన్నుతాను తెలుసుకొని తానుతానై తనయందు తాను రమించువాడే తత్త్వజ్ఞానియని పెద్దలవాక్యము.

“నహి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్ర మిహవిద్యతే” యని భగవద్గీత.

శ్లో॥ రజ్వజ్ఞానాద్భూతి రజ్వర్యధాపిః
స్వాత్మాజ్ఞానా దాత్మనో జీవభావః ।
ఆప్తోక్త్యాహి భ్రాంతి నాశేన రజ్వ
జీవో నాహం దేశీకోక్త్యా శివోఽహమ్ ॥ (శంకరవాణి.)

తా॥ మందాంధకార దోషముచే త్రాటినిజూచి భయమునొంది గడగడ వణుకుచున్న వ్యక్తికి మిత్రుడు దీపముతెచ్చి చూపగా ఆ ప్రకాశమునకు త్రాడు త్రాడుగా కనుకొనుటచే ఆతనికి భయము తీరినట్లు, గురువాక్యముచే ఆత్మయైన తన్ను జీవభ్రాంతితో ప్రకృతి తాదాత్మ్యమునుపొంది నేను దుఃఖిని పాపిని దీనుడ జనన మరణ యుక్తుడనని జీవభ్రాంతితోయున్న తన్ను ఆత్మజ్ఞాన ప్రకాశముచే యధార్థ జ్ఞానము గలుగగా నిర్భయుడై నిత్యానందు డగుచున్నాడు.

ఆత్మానాత్మ వివేకముద్వారా ఉన్నదంతా ఆత్మయే (బ్రహ్మమే) ననియు, తక్కినదంతా తదాభాసయేయని తెలిసికొన్ననూ, అది అనుభూతికి రానిదే, ఆచరణలో తన నిత్యజీవితమున ప్రతిబింబించనిదే ప్రయోజనములేదని శాస్త్రాలు బోధించుచున్నవి. ప్రాపంచిక విషయభోగములచే లభించు క్షణికానందములే ఆనందమని అభాసానందము లనుభవించువారికి “నేను బ్రహ్మమును” అని అనుకొన్నచో బ్రహ్మానందము లభించునా? అసంభవము. అది అనుకొనేదికాదు. అది అనుభవించేది. అదియే అనుష్ఠాన వేదాంత మన్నారు. అది అవాఙ్మానసగోచరము అనుభవైక వేద్యము. అక్కడ భావము లేదు, భాషలేదు, భాషాతీతం.

“భావింపవశముగాదు ఇట్టిదని పలుక శక్యంబుగాదు ।

భావంబు నిలుచుచోట అది తాను పరమౌను నారాయణ ॥

అని యున్నది.

మానవుడు అనాత్మయైన ప్రకృతిని అసత్ జడ, దుఃఖస్వరూపిణియైన ప్రకృతిని సచ్చిదానందమని భ్రమించి తన స్వరూపాన్ని మరచి ప్రకృతికి బద్ధుడై అంతులేని దుఃఖాన్ని అనుభవించుచున్నాడు. ఆత్మయైన తన్ను మఱచినవారు ఆత్మ హంతకులని శ్రుతివాక్యము. ఆత్మ హంతకులకు ఇహపరములు కడుదూరము. అఖండానంద అద్వితీయ బ్రహ్మమే తాననెడి జ్ఞానమును పొందుటకే అవతరించి తన అవతారమును గుర్తించకయే మెలగుట అజ్ఞానలక్షణము. భక్తుడైన జ్ఞాని ఈ అజ్ఞానాంధకారమును ఆత్మజ్ఞాన దీపముచే పోగొట్టుకొని ఆత్మసాక్షాత్కారాన్ని పొంది జీవన్ముక్తుడగుచున్నాడు.

(1) నరునికి ఎంత సంపదవున్నను ఎన్ని భౌతిక భోగలాలస వస్తువులు ఉన్నను, ఎన్ని బిరుదులు వున్నను, శాంతి లేకున్నచో సుఖములేదు.

“అశాంతస్య కుతః సుఖం” అని భగవద్వాణి అనగా శాంతి లేనివారికి

సుఖము లేదని భావము. కాంతా, కనక, కీర్తుల గడించినను శాంతి లేకున్న సుఖములేదు. ఒక్కశాంతి ఉన్నచో సమస్త ఐశ్వర్యములున్నట్లే. లోకమున ఏ దుకాణములలో అది చిక్కదు, అది ఆత్మజ్ఞానము వలన లభించును. శ్రోత్రియ, బ్రహ్మనిష్ఠా పరులైన గురువుల నాశ్రయించి వారిద్వారా శ్రద్ధా భక్తులతో శ్రవణము గావించి వారు తెలిపిన అనుష్ఠానముద్వారా జ్ఞానము కలిగి శాంతిలభించును. పరమశాంతియే బ్రహ్మము అని మహాభారతమున నున్నది. శాంతియే మన నిజస్వరూపమై యున్నది. అది ఏకమై, నిత్యమై, విశోకమై, అఖండమై, అద్వితీయమై, పరమసుఖమై ఏది వెలయుచుండునో అదియే బ్రహ్మము.

(2) కారణము విడిచి కార్యము లేదు. మట్టినివిడిచి ఘట శరావములు లేనట్లు బంగారునువిడచి ఆభరణములులేవు. తంతువు విడిచి వస్త్రములేదు. జలమును విడచి అలలు, బుడగలు, నురుగులు లేనట్లు జగదీశ్వరుడైన బ్రహ్మమును విడచి జగత్తులేదు. విశ్వేశ్వరుని విడచి విశ్వములేదు.

“హరిమయము విశ్వమంతయు

హరివిశ్వమయుండు సంశయము పనిలే దా ।

హరిమయముగాని ద్రవ్యము

పరమాణువునులేదు వంశపావన వింటే” ॥ అని భాగవతము.

అంతా బ్రహ్మమేగదా. సర్వం ఖల్విదంబ్రహ్మ.

ఈ యథార్థమైన ఆధ్యాత్మిక విజ్ఞానముచే అఖండ సచ్చిదానంద బ్రహ్మము అన్నిటియందు సజాతీయ, విజాతీయ, స్వగత భేదరహితమై, అద్వితీయమై ప్రకాశించుచున్నట్లు మానవుడు స్వానుభవమునుపొంది జీవన్ముక్తుడు కావలెను.

తాను బ్రహ్మమేయనెడి బ్రహ్మభావన దృఢముకాగా ద్వైతభావము

భేదభావము తొలగి అన్నిటియందు బ్రహ్మమునే చూడనగును. “అభేద దర్శనం జ్ఞానం” అని శ్రుతి వాక్యము. భేద దర్శనం అజ్ఞానం.

మానవుడు కేవలం మాంసపిండము, మృణ్మయ దేహము గాదు. తాను చిన్మయ స్వరూపమైన ఆత్మ. లౌకిక సంబంధమైన గృహారామవితాడుల వల్లగానీ, భోజనాదికములచేగానీ శాంతిగా జీవించలేడు.

స్థూలదేహమునకు అన్నపానీయాదులు లేకపోతే శుష్కించును. అట్లే జీవునికి కూడా ఆహారం కావాలి. జ్ఞానమే జీవునికి పౌష్టిక ఆహారం జ్ఞాన హీనుడైతే దీనుడై పతనమగును.

ఆత్మయైన తన్నుమరచుటయే మృత్యువు. ఆత్మ జ్ఞప్తిగలిగియుండుటయే అమృత తత్త్వము. “నేను” “నాది” అనెడి అహంకార మమకారములే బంధహేతువు. ఈ అహంకార మమకారములచే ఏర్పడు జీవసృష్టియే దేవునికి మనకు మధ్యగల అడ్డుతెర. విరహంకారము నిరాడంబరతలుగల నరుని సద్గుణసంపన్న ఆనందహృదయమే భగవన్నిలయము. స్థూల దేహమును స్మృతిమార్గమున అనగా ధర్మమార్గమున, సూక్ష్మశరీరాన్ని శ్రుతి మార్గమున అనగా ఉపనిషత్సార్గమున, నడుపుకొని అమృత స్వరూపుడై ధన్యుడుకావాలి.

భగవంతుడు తనకు ఏ శక్తిని ప్రసాదించియున్నను దాన్ని మానవ రూప మాధవ - సమాజానికి వినప్రతుడై సమర్పించాలి. సేవచేయాలి.

ఈశ్వరునియందుగల పరమానురక్తి భక్తి అన్నిటికికంటే తనయందు ప్రేమ అధికము. అందులకే ఆత్మ సర్వ ప్రేమస్వరూపము. తనయందు తనకుగల నిరతిశయ ప్రేమకే భక్తియని పేరు. “మోక్షకారణసామగ్ర్యం భక్తిరేవ గరీయసీ । స్వస్వరూపానుసంధానం భక్తి రిత్యభిధీయతే” అని

భక్తికి నిర్వచనము చేసినారు శంకరభగవత్పాదులు. ఇట్టి అనన్యభక్తునికి భగవంతునికి భేదములేదు. ఇట్టి భక్తిగల జ్ఞానికి తనకు భేదములేదని శ్రీరాముడు హనుమంతునికి తెలిపిన భావము గమనార్హము.

జ్ఞానికి నేనుఁబరోక్షుడ

గాను పరోక్షుడు నాకుగాడతండిది సు ।

జ్ఞానం అజ్ఞానకిది మది

గానబడదు తన్ను నన్ను గానమి ననఘా ॥

ఎంత గంభీరమైన భావము.

ఒకప్పుడు ద్వారకా నగరమున శ్రీకృష్ణుడు తన గృహమున సకల బంధు మిత్రాదుల విందారగించు సమయమున హుటాహుటిగా హస్తినా పురమునకు ప్రయాణమైపోయెను, సత్యభామ ఆయన హడావుడి ప్రయాణ రహస్యము తెలియగోరి కృష్ణుని వెనుక హస్తినా పురమునకు పోయినది.

భక్తుడైన అర్జునుడు శిరస్సొనముజేసి శయనించి, ఆత్మస్థితుడై యుండెను. ఆతని కురులు పూర్తిగా ఆరలేదు. అట్టి సమయమున భగవంతుడు ప్రక్కన కూర్చుని విసనకఞ్జితో వీచుచూ ఆతని కురులు ఆర్పుచుండెను. ఆ సమయానికి సత్యభామవెళ్ళి ఈ ఘనకార్యము చేయుటకా అందరి బంధుమిత్రాదుల విడిచి అంత శీఘ్రముగా ఇక్కడికి వచ్చినదనగా, అప్పుడు భగవంతుడు ఉష్ నిశ్శబ్దం, ఇలారా అని సైగజేసి దగ్గరకు పిలిచి అర్జునుని కురులను సత్యభామ శ్రోత్రముదగ్గరనుంచెను. అర్జునుని కురులు సహితము భగవంతునితో తాదాత్మ్యమును పొందిన స్థితిని సత్యభామ గమనించి భక్తుడైన జ్ఞానికి భగవంతునికిగల అభేదమునకు అచ్చెరు వొందెనట.

ఈ కథావస్తువు ద్వారా మనము ఆ దివ్యానందానుభూతియొక్క
వైభవాన్ని అర్థముజేసుకొని ఆ ఆనందానుభవ దివ్యజ్ఞానముచే ధన్యులము
గావలయును.

ఓం. తత్. సత్.

సంతయందుజేరు జనుల చందమ్మున

జేరుచుందురకట జీవవితతి ।

పనులు ముగియగానే చనుచుందురందఱు

స్వామి నీతిగీత శాంతిదూత ॥

గురుపరంపర స్తవము

హిమాలయ గిరీంద్రస్థో, సమాశ్రిత గుణాశ్రయః
నిర్గుణో నిర్వికల్పశ్చ, నారాయణ యతీశ్వరః ।
తస్య హస్తాబ్జ సంజాతో, శ్రీనివాసాఖ్య దేశికః
తస్మాంతే వాసి సర్వజ్ఞో లక్ష్మణాఖ్య గురుత్తమః ॥

శ్రీమల్లక్ష్మణ యోగిపుంగవ కరాబ్జాతోద్భవం సద్విజం
సత్యాసత్య విచారణైకనిపుణం సచ్చిత్సుఖోద్బోధకమ్ ।
హృత్పద్మలసితం వరాభయకరం ఓంకార పీఠస్థితం
శ్రీ రాయాద్రినివాసినం నరహరిం శ్రీ సద్గురుం సంశ్రయేత్ ॥

కైవల్యామృతపాన శిష్యవిభవం స్వారాజ్య పీఠస్థితం
శ్రీయాదాటి నరహరి శిష్యతిలకం వేదాంత విజ్ఞానదమ్ ।
ఆత్మానాత్మ వివేకదత్త సువచం శ్రీలక్ష్మణార్యోత్తమం
పృథ్వీస్థాన తురీయమార్గగమనం చైతన్యమూర్తిం భజే ॥

శ్లో॥ ఏతద్దేశిక లక్ష్మణార్యతపసా సంక్రాంతి సద్బోధకం
అవ్వార్వంశపయోనిధి సంజనిత అన్నయ్యార్య తీర్థోత్తమమ్ ।
సోఽహంభావ విలాసచిద్ధన నిదానక్రీడ సద్దేశికం
స్వారాజ్యాత్మ ప్రబోధ పీఠలసితం పూజ్యేమదీయంగురుమ్ ॥

పెండ్లిమంత్రములు

శ్లో॥ గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుః గురురేవ మహేశ్వరః ।

గురుస్సాక్షాత్పరబ్రహ్మ తస్మై శ్రీ గురవేనమః ॥

ఓం పరమాత్మ పరమాత్మ శబలబ్రహ్మణోరాజ్ఞాయా ప్రవర్తమానస్య ఆద్యబ్రహ్మణః ద్వితీయపరార్థే శ్వేతవరాహకల్పే వైవస్వత మన్వంతరే కలియుగే ప్రథమచరణే భరతవర్షే భరతఖండే బంజూద్వీపే దండకారణ్యే దేశే గోరా వర్యాః దక్షిణేకూలే శాలివాహనశకే బౌద్ధావతారే రామక్షేత్రే అస్మిన్వర్తమానే క్రోధననామ సంవత్సరే ఉత్తరాయనే వర్షఋతౌ శ్రావణమాసే బహుళపక్షే పంచమాం తిథౌ వాసరే శుభనక్షత్ర శుభయోగ శుభకరణ ఏవంగుణవిశేషేణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ వివాహం కరిష్యే. ఆదౌ నిర్విఘ్నతా సిద్ధర్థం గణపతి పూజించకరిష్యే.

గణపతి స్తోత్రమ్

1. గణానాం త్వాగృత్సమదో గణపతిర్జగతీ గణపత్యావాహనే వినియోగః
2. గణానాంత్యాం గణపతిం హవామహే । కవిం కవీనా ముపమశ్ర వస్తమం । జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత । ఆణః శృణ్వన్నూతి భిస్సీదసాదనమ్ ॥
3. ఆపోహిష్ఠామయోభువ స్థానఃకర్ణే దధాతన । మహేరణాయ చక్షసే.
4. యోవః శివ తమోరస స్తస్యభాజయతే హనః । ఉశతీరివ మాతరః.
5. తస్మా అరంగ మామవో యస్యక్షయాయ జిన్వథ.
6. వక్రతుండ మహాకాయ కోటిసూర్యసమప్రభ ।
నిర్విఘ్నం కురుమేదేవ సర్వకార్యేషు సర్వదా ॥

7. ప్రణవస్య పరబ్రహ్మ ఋషిః పరమాత్మా దేవతా దైవీ గాయత్రీ
ఛందః ప్రాణాయామే వినియోగః (గాయత్రీమంత్రః)

కలశస్తోత్రమ్

8. ఇమం మే గంగేయమునే సరస్వతి శుతద్రి స్తోమం సచతాపరుష్ణా
అస్మిక్వా మరుద్భుధే వితస్తయాశ్శీకీయో శ్రుణుహ్యసు షోమయా.

9. కలశస్య ముఖే విష్ణుః కంఠేరుద్ర స్సమాశ్రితః । మూలే తత్ర స్థితో
బ్రహ్మ మధ్యే మాతృగణాః సృతాః ॥

10. కుక్షౌతుసాగరాస్సర్వే సప్తద్వీపావసుందరా, ఋగ్వేదో2థ
యజుర్వేదః సామవేదో హృథర్వణః, అంగైశ్చసహితాస్సర్వే కలశాంబు
సమాశ్రితాః.

11. అత్ర గాయత్రీ సావిత్రీ శాంతిః పుష్టికరీ తథా, ఆయాంతు
మమశాంత్యర్థం దురితక్షయకారకాః.

12. సర్వేసముద్రా స్సరిత స్తీర్థాని జలదానదాః, ఆయాంతు మమ
శాంత్యర్థం సర్వకార్యార్థ సిద్ధయే.

బాసికధారణ

13. భద్రంకర్ణేభిః శృణుయామదేవాః భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః
స్థిరైరంగైస్తుష్టవాగ్ం సస్తనూభి ర్వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః.

జీలకర్ర బెల్లము (తెరలో) పాదఘట్టనం.

14. తదేవ లగ్నం సుదినం తదేవ, తారాబలం చంద్రబలం తదేవ,
విద్యాబలం దైవబలం తదేవ, లక్ష్మీవతే తే2ంఘ్రియుగం స్మరామి.

15. యత్ర యోగీశ్వరః కృష్ణో యత్రపార్థో ధనుర్ధరః తత్రశ్రీ ర్విజయో
భూతిర్ధ్రువానీతి ర్మతిర్మమ.

16. కన్యాం కనకసంపన్నాం కనకాభరణైర్యతాం । దాస్యామి విష్ణవే
తుభ్యం బ్రహ్మలోక జిగీషయా ॥

17. విశ్వంభరస్సర్వభూతా స్సాక్షిణ్య స్సర్వదేవతాః । ఇమాం కన్యాం
ప్రదాస్యామి పితౄణాం తారణాయ చ ॥

18. సుమూహూర్తమస్తు సుప్రతిష్ఠతమస్తు ఉత్తరేకర్మణి । నిర్విఘ్నమస్తు
ఉత్తరోత్తర మహరహరభి వృద్ధిరస్తు ॥

19. దేవేంద్రాణి నమస్తుభ్యం దేవేంద్రప్రియభామినీ । వివాహం భాగ్య
మారోగ్యం పుత్రలాభం చ దేహిమే ॥

20. సత్యేనోత్తభితాభూమిః సూర్యేణోత్తభితాద్యౌః । ఋతేనాది త్యా
స్తిష్ఠంతి దివి సోమో అధిశ్రితః ॥

కంకణధారణమంత్రమ్

21. వృషావో అంశు ర్నకిలారిషాథ నేళావంతః సదమిత్థనాశితాః ।
రైవత్యేవ మహసాచావరః స్థనయస్య గ్రావణో అజుషధ్వమద్వరమ్ ॥

22. మాంగల్యం తంతునానేన, మమజీవన హేతునా, కంఠేబద్ధామి
సుభగే సాజీవ శరదశ్చతం.

ఆశీర్వాచనము

23. ఓం ఆప్యాయంతు మమాంగాని, వాక్పాణిశ్చక్షు శ్రోత్రమధోబల
మింద్రియాణిచ సర్వాణి, సర్వం బ్రహ్మోపనిషదం, మాహం, బ్రహ్మనిరాకుర్యాం,
మామాబ్రహ్మనిరాకరోత్, అనిరాకరణమస్తు అనిరాకరణంమేఽస్తు. తదాత్మని
నిరతే య ఉపనిషత్సు ధర్మాస్తే మయిసంతు తే మయి సన్తు.

24. ద్రవిణోదా ద్రవిణసన్తురస్య ప్రదవిణోధా సునరస్య ప్రయంసత్
ద్రవిణోదా వీరవతీ మిషన్నో ద్రవిణో దారాసతే దీర్ఘమాయుః ॥

25. సవితా పశ్చాతాత్సవితా పురస్తాత్ సవితోతరాత్ తా త్సవితాధరా
త్తాత్ । సవితానః సువతు సర్వతాతిం సవితానోరాసతాం దీర్ఘమాయుః ॥

26. నవోనవోభవతి జాయమానోహ్నం కేతురుష సామేత్యగ్రం భాగం
దేవోభ్యో విదధాత్యాయన్ ప్రచంద్ర మాస్తిరతే దీర్ఘమాయుః ॥

27. ఉచ్చాదివి దక్షిణావంతో అస్తుర్యే అశ్వదాస్సహతే సూర్యేణ
హిరణ్యదా అమృతత్వం భజంతే వాసోదా సోమ ప్రతిరంత ఆయుః
యజమానః శాంతిరస్తు, పుష్టిరస్తు, తుష్టిరస్తు, వృద్ధిరస్తు అవిఘ్నమస్తు,
ఆయుష్యమస్తు, ఆరోగ్యమస్తు శివంకర్మాస్తు కర్మసమృద్ధిరస్తు, ధర్మసమృద్ధి
రస్తు, వేద సమృద్ధిరస్తు, శాస్త్రసమృద్ధిరస్తు, పుత్రసమృద్ధిరస్తు.

28. ఓం అస్తు శ్రీర్మగళానిభవంతు (ఇతి త్రిర్విప్రాః) వర్షశతం పూర్ణమస్తు,
శివంకర్మాస్తు, గోత్రాభివృద్ధిరస్తు, ప్రజాపతిః ప్రియతాం, కర్మాంగదేవతాః
ప్రీయంతాం.

హస్తములందు పాలను అభిషేకించు మంత్రము

19. ఓం ఆనః ప్రజాం జనయతు ప్రజాపతి రాజరసాయ సమన
క్షుర్యమా అదుర్మంగలీః పతిలోకమావిశన్నోభవ ద్విపదేశం చతుష్పదే.

30. కన్యాతారయతస్త దక్షిణాః పాంతు బహుదేయం చాస్తు పుణ్యం
వర్ధతాం శాంతిః పుష్టిః తుష్టిశ్చాస్తు తిథి కరణ ముహూర్త నక్షత్ర సంపదస్తు.
వరుని మూర్ధమునందుంచునపుడు “భగోమేకామః సమృద్ధ్యతాం” రెండవసారి
శ్రీ యోమేకామః సమృద్ధ్యతాం మూడవసారి “ప్రజామేకామః సమృద్ధ్యతాం”
కన్యామూర్ధమున నుంచునపుడు “యజ్ఞోమేకామః సమృద్ధ్యతాం” రెండవసారి
“ధర్మోమేకామః సమృద్ధ్యతాం” మూడవసారి “యశోమేకామః సమృద్ధ్యతాం”.

మంగళాష్టకమ్

సులగ్నేసావధానః

31. లక్ష్మీర్యస్య పరిగ్రహః కమలభూః సూనుర్గుత్మా న్రథః
పోత్రశ్చంద్ర విభూషణ స్సురగురు శేషశ్చ శయాపునః ।
బ్రహ్మాండం పరిమందిరం సురగణా యస్యప్రభోస్సేవకాః
త్రైలోక్యకుటుంబపాలనపరః కుర్యాత్సదా మంగళమ్ ॥
32. బ్రహ్మీవాయుగిరీశశేష గరుడా దేవేంద్రకామౌ గురుః
చంద్రార్కౌ వరుణానలౌ మనుయమౌ విత్తేశ విఘ్నేశ్వరౌ ।
నాసత్యౌ నిఋతిర్మరుద్గణయుతాః పర్వన్యమిత్రాదాయః
నస్త్రీకాస్సుర పుంగవాః ప్రతిదినం కుర్వంతువాం మంగళమ్ ॥
33. విశ్వామిత్ర పరాశ గౌర్యభృగవోగస్త్యః పులస్యః క్రతుః
శ్రీమానత్రిమరీచి కౌత్స పులహాశ్చక్తిర్వసిస్థోంగీరాః ।
మాండవ్యో జమదగ్ని గౌతమ భరద్వాజాదయ స్తాపసాః
శ్రీవిష్ణోః పదపద్మ చింతనరతాః కుర్వంతు వాం మంగళమ్ ॥
34. మాంధాతా నహుషోంబరీష సగరోరాజాపుష్యధుర్హైహయః
శ్రీమాన్ ధర్మసుతో నలోదశరథో రామోయయాతిర్యదుః ।
ఇక్ష్వాకుశ్చ విభీషణశ్చ భరతశ్చేత్తాన పాదోద్రువః
ఇత్యాద్వాభూవిభూభుజః ప్రతిదినం కుర్వంతువాం మంగళమ్ ॥
35. శ్రీ మేరుర్హిమవాన్శ్చ మందరగిరిః కైలాస శైలస్తథా
మహేంద్రో మలయశ్చ వింధ్యనిషధౌ సింహస్తథారైవతః ।
శేషాద్రి ర్వరగంధమాదనగిరి ర్మైనాక గోమంతకా
విత్యాద్వాభువిభూభృతః ప్రతిదినం కుర్వంతు వాం మంగళమ్ ॥

36. గంగాసింధు సరస్వతీ చ యమునా గోదావరీ నర్మదా
కృష్ణాభీమరథి చ ఫల్గు సరయాః శ్రీ గండకీ గోమతీ ।
కావేరీ కపిలా ప్రయాగ వినతా వేత్రావతీ త్యాదయో
నద్యః శ్రీహరిపాద పంకజభవాః కుర్వంతు వాం మంగళమ్ ॥

37. వేదాశ్చేపనిషద్గణాశ్చ వివిధా సాంగాః పురాణాన్నితాః
వేదాంతా అపి మంత్రతంత్ర సహిజ్ఞా స్తర్క స్మృతీనాంగణాః ।
కావ్యాలంకృతి నీతినాటకగణ శృంగాశ్చ నానావిధాః
శ్రీవిష్ణోర్గుణరాశి కీర్తనపరాః కుర్వంతు వాం మంగళమ్ ॥

38. ఆదిత్యాది నవగ్రహాః శుభకరా మేషాదయో రాశయో
నక్షత్రాణి సయోగకాశ్చ తథియ స్తద్దేవతా స్తద్గణాః ।
మాసాబ్దా ఋతవశ్చ పక్షదివసా స్సంధ్యా స్తధారాత్రయః
సర్వేస్థావర జంగమాః ప్రతిదినం కుర్వంతు మాం మంగళమ్॥

బ్రహ్మముడి

39. నీలలోహితంభవతి కృత్యాసక్తిర్వజ్రజ్యతే ।
ఏధంతే అస్యాజ్ఞాతయః పతిర్బంధేషు బధ్యతే ॥

అరుంధతీ దర్శనము

40. అత్రేర్యథానసూయా స్యాద్వసిష్ఠస్యా స్యరుంధతీ ।
కౌశికస్య యథా సతీ తథాత్వమపిభర్తరి ॥

ధ్రువమంత్రమ్

41. ధ్రువాద్యౌర్ధ్రువా పృథివీ ధ్రువాసః పర్వతా ఇమే ।
ధ్రువం విశ్వమిదం జగద్రూపో రాజా విశామయమ్ ॥

ఓం. శ్లాంతి. శ్లాంతి. శ్లాంతిః ॥